

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon številke 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392.

Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7 — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri pošti. Ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din,
za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455,
Celje, Strossmayerjeva ulica številka 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

JUTRO

Domača razmišljanja

Kdor ima danes količnik vpogleda v veliko dogajanje okoli nas, v Evropi in v ostalem svetu, se ne čudi, od kod naenkrat vsepovsod toliko notranjih previranj v posameznih državah, toliko vrenja in iskanja nečesa »novega«, »boljšega«, kakor da živimo v najbolj revolucionarnem času, kar jih je poznalo človeštvo. Dejstvo je, da je vojna po svoji tehnični strani le eden izmed velikih zunanjih izrazov globljih pretresov, ki dajejo vsemu dogajanju značaj zares nečesa novega, značaj velikih prevratnih dob, katerih začetki segajo nekaj desetletij nazaj. Gotovo bi zmotno presojali svetovni razvoj, ako bi vso pozornost obračali samo na velike preobrate na tehničnem področju, kakor nam jih odkriva sedanjí oboroženi konflikt, kajti poleg njih in mimo njih se nam zde neprimerno važnejše duhovne razvojne smeri, ki niso nič manj prevratnega značaja od ostalih, bodo pa po svojih neposrednih ali posrednih vplivih neprimerno večjega pomena za kasnejši, povojni razvoj človeštva kakor vse zgolj tehnične spremembe sedanjega časa. Ze prvo leto vojne nam je pokazalo, da so zmotni računi onih, ki podcenjujejo pomen duha v borbi s stvarnimi, materialnimi sredstvi.

Ako pa to velja že za samo borbo, ki se vedno bolj razširja v svetovni požar, velja seveda še neprimerno večji meri za čas po sedanji vojni. Tudi te vojne bo enkrat konec in tedaj bodo narodi na njenih razvalinah gradili novo življenje na novih izkustvih. Jasno je, da zgolj tehnična in tvarna preobrazba sveta ne bo mogla ustvariti nič »novega« in »boljšega« brez ustvarjalnega sodelovanja duha. Zato mora biti duh izhodišče vseh novih spoznanj in doganj za kasnejšo boljše ureditev družbe, v kolikor bo prav sedanji, v marsičem revolucionarni razvoj odkril napake in hibe prejšnjih ureditev.

Upoštevanje te duhovne plati svetovnega razvoja, ki je v dnevnih pogledih na svetovno dogajanje navadno preveč zabrisana, nam lahko v najizdatnejši meri pomagala izluščiti iz novih razvojnih smeri v svetu one, ki so najpomembnejše, najgloblje in zato tudi trajnejše od nekaterih zgolj prehodnih pojavov. Ta spoznanja si po prehodnih razumljivih kolebanjih, negotovostih, prenegljenostih in dvomih polagoma utirajo pot povsod, kjer so novi dogodki sprožili nove poglede in iskanja sredi sedanjih zmed, ki so znatno boljše na idejem kakor pa na drugih področjih. Tudi pri nas se je že marsikaj izbrusilo, kar je bilo na začetku preostro in prenegljeno postavljeno.

Mi smo na tem mestu že ponovno nakazali, kakšne bi mogle biti splošne smernice kakršnihkoli reformnih poskusov pri nas. Slepo posnemanje tujih zgledov nam more samo škoditi in zavreti naš resnični napredek v duhu časa. Razen tega ne smemo pozabiti, da smo šele v začetni razvojni fazi prehajanja k novim oblikam državnih ureditev in da si vsi glavni sistemi danes stoje nasproti še v borbi. Zato je naravno, ako se je danes že povsod, zlasti pa pri malih narodih, ki v sedanjem konfliktu ne sodelujejo, pojavila skrb za izogibanje vsemu pretiranemu, v naprej v okove raznih sistemov vklovanemu in dokončnemu. To pa seveda ne izključuje resnega upoštevanja dejanskega razvoja zaradi vsestranskega pripravljavanja na nove čase, zlasti pa upoštevanja vseh onih pozitivnih spoznanj, ki izhajajo iz neposrednega nasledovanja razvoja.

Na prvem mestu mislimo tu spet predvsem na duhovna spoznanja. Eno izmed najpomembnejših takšnih spoznanj današnjih dni je, da bodo iz sedanjega mednarodnega vrenja izšli zdravi in neokrnjeni samo oni narodi, ki bodo notranje trdni, uravnovešeni in povezani v neporušne skupnosti. Zato je razumljivo, ako je danes ta skrb enako močna pri narodih, ki so v vojni, kakor tudi pri onih, ki so izven nje. Vs, drugo je v primeri s to nujnostjo, ki jo za vsak narod posebej postavlja današnja vojna, postranskega ali vsaj močno podrejenega pomena.

Mi smo na te zaključke iz sedanjega svetovnega razvoja za nas na tem mestu že ponovno opozorili. Z zadoščanjem moremo ugotoviti, da v teh svojih spoznanjih nismo osamljeni. Vsi, ki danes čutijo odgovornost za naš nadaljnji razvoj, so ta vprašanja v tej ali oni obliki že obravnavali in jih še obravnavajo. Tudi pri nas se vedno bolj splošno uveljavlja prepričanje, da nam novi časi odločno nalagajo širokopoltezne zaključke, ki morajo izhajati iz dveh velikih spoznanj: potrebe po čim večji notranji uravnovešenosti zaradi prepotrebne duhovne strnjivosti, na drugi strani pa potrebe po konkretnem zbiranju vseh pozitivnih elementov v državi zaradi varovanja naših skupnih interesov na zunanje. Ako te potrebe danes še posebno naglašata

Brezkompromisno nadaljevanje vojne

Po soglasnih ugotovitvah italijanskega in nemškega tiska so na Brennerju govorili predvsem o še bolj energičnem nadaljevanju vojne proti Angliji

Berlin, 5. oktobra. AA. (DNE) »Novi sestanek obeh vodij držav osti je zopet padel v dobo, ki jo označujejo težki vojaški in diplomatski porazi sovražnika. Med tem, ko oba zaveznika neprestano zadevata z udarci glavo in srce angleškega imperija, se Anglija nahaja zmerom bolj osamljena in ta osamljenost se niti ne more več imenovati blesčeca izoliranost.« Tako piše »Politika« in diplomatska korespondenca o večeršnjem sestanku na Brennerju. Korespondenca pravi: Vodji držav osti, ki sta bila stalno pripravljena za pomirjenje, sta se sedaj odločila za uničenje Anglije, to je, da se za zmerom onemogoči delovanje Anglije, ki meni, da je organski razvoj za novi red v Evropi naperjen proti njeni domišljavi nadoblasti. Od tedaj, ko je Anglija povzročila vojno, je pobuda prešla v roke tistih, katerih naloga je, da rešijo narode pred angleško nadoblastjo. Zaradi daljnovidnosti in odločnosti svojega vodstva sta državi osti ostali organska skupnost, ki bo znala ohraniti v svojih rokah zakon pobude. Italija in Nemčija bosta neprestano podili sovražnika na vojnem in diplomatskem bojišču. Ta razvoj se bo neusmiljeno nadaljeval. O tem naj bo prepričan ves svet.

»Frankfurter Zeitung« poudarja: Pomen sestanka na Brennerju ni treba toliko ocenjevati na podlagi uradnih obvestil, kakor po velikih zgodovinskih dogodkih, ki so sledili prvemu in ki bodo gotovo sledili tudi drugemu sestanku na Brennerju. Kar je veljalo za prvi sestanek med vojno, velja tudi za drugi sestanek. Vodja rajha in duce sta razpravljala o vseh važnih vprašanjih, prav tako pa so bila obravnavana vsa vprašanja, ki bodo razrešena v bližnji bodočnosti. Govori se o zaključni borbi proti Angliji. Na tej poti je sestanek na Brennerju važna etapa. »Deutsche Allgemeine Zeitung« piše, da se na Brennerju ni govorilo samo o vojaških zadevah, ampak tudi o vprašanjih diplomatskega in političnega značaja, ki so bila pripravljena v Rimu. Italija in Nemčija sta sklenili nadaljevati veliko politiko, ki teži za velikimi cilji na vojaškem in diplomatskem polju, in to brez kompromisa do zaključnega poraza Velike Britanije. Sestanek med Hitlerjem in Mussolinijem se je razvijal v znaku te odločnosti.

Enaki italijanski odmevi

Rim, 5. okt. j. (Stefani) Današnji »Giornale d'Italia« naglašajo, da ni vredno truda pobijati razne fantastične napovedi in kombinacije sovražnega ali pa anglofilškega tiska o rezultatih, ki jih je dal brentnerski sestanek. Ob zaključku sedanje faze sestankov med državni, ki odgovarjajo sedanjem novemu obdobju vojne, ima še zmerom besedo orožje in Angleži bodo prav kmalu videli posledice. Državi osti si ne delata prav nobenih skrbi glede prizadevanj Velike Britanije, da bi potegnala v vojno še kakne nove zaveznike, in tudi ne zaradi volilne kampanje v Zedinjenih državah. Naj bo bodoči predsednik Zedinjenih držav kdorkoli in naj bo njegova politika naklonjena miru ali vojni, državi osti sta si ne glede na vse to svesti svoje končne zmagave.

»Giornale d'Italia« zaključuje, da se je treba zmerom zavestati, da je bliskovita vojna v vsakem primeru le zaključna faza dolgo in skrbno pripravljanih akcij. Sovražnik bo kmalu lahko izprevidel, na severu in na jugu, da sta si sili osti dobro razdelili svojo nalogo.

Rim, 5. oktobra. AA. (Stefani): V svojih današnjih člankih podčrtavajo italijanski listi pomen večeršnjega sestanka na Brennerju. »Messaggero« piše med drugim: Hitler in Mussolini sta se ponovno sešla, da bi sprejela važne sklepe in da bi tudi ob tej priliki poudarila svojo odločno in ustvarjalno voljo. Nova zgodovina Evrope se popolnoma razvija v njunem duhu in gre v tisto smer, ki sta jo onadva odločila. Nadoblast Anglije je ponehala in

mladina, je v tem najboljši znak, da se zaveda svojega poslanstva in svoje odgovornosti.

V zadnjem času smo čitali tudi nekaj pobud političnih činiteljev v tej smeri. Žal, da zaenkrat še ni videti konkretnih akcij. Ne delimo mnenja onih, ki mislijo, da moramo »novo« ustvariti za vsako ceno, saj ne morejo biti nobene reforme same sebi namen, prav tako pa tudi ne mnenja tistih, ki mislijo, da mora vse ostati pri starem. Tako gledamo tudi na naše stranke glede na nove naloge, ki nam jih nakazuje splošni razvoj in ki jih zahtevajo naše resnične potrebe. Nismo mnenja, da bi se nujno morale sedanje stranke odpraviti, gotovo pa je, da naši državni interesi vedno bolj odločno zahtevajo, da se vsi strankarski interesi v državi podrede vrhovnim interesom državne skupnosti v skladu z našimi domačimi potrebami. V tem smislu razumemo tudi pobude za zbiranje vseh pozitivnih sil v državi, to se pravi sil, ki so vseskozi pozitivno usmerjene glede naše glavne naloge v teh dneh: o čuvanja naše državne skupnosti kot organske enote ne glede na končno državno ureditev.

njen končni propad je samo še vprašanje časa. Sestanek na Brennerju je vnovič potrdil trajno vzajemnost Italije in Nemčije. Zgodilo se je tretjič, da sta se sešla na Brennerju in da sta odredila nadaljnji razvoj skupne politike, prav tako pa sta tudi skupno proučila vsa važna vprašanja. Sodelovanje med Nemčijo in Italijo se še naprej razvija v okviru, ki je bil določen med prejšnjimi sestanki in ki bodo omogočili nove zmagane nad skupnim sovražnikom.

»Corriere della Sera« podčrtava, da sta Hitler in Mussolini na Brennerju še enkrat potrdila svojo odločno voljo, prav tako pa sta bila tudi ob tej priliki edina v vseh vprašanjih, da naj se nadaljuje skupna borba proti »angleški nadoblasti in mednarodni plutokraciji«.

»Stampa« piše, da je bila pri večeršnjem sestanku na Brennerju potrjena soglasnost in zajednost držav osti. Članek se zaključuje z besedami: Večerajšnji dan je bil zelo važen posebno za nadaljevanje vojne proti Angliji.

Londonske domneve

London, 5. oktobra. j. (LEF). V londonskih diplomatskih in političnih krogih so z veliko pozornostjo zabeležili sestanek med šefoma držav osti na Brennerju ter smatrajo, da je ta sestanek v direktni zvezi z že delj časa napovedanimi namerami Nemčije in Italije, da se vojno prizorišče prenese preko zime v toplejša klimatske pasove, kakor pa jih predstavlja britansko otočje. Po zadrževanju poučenih londonskih krogov skoro ni več pričakovati ofenzive proti Angliji preko Kanala, ampak poprej na drugih točkah angleškega imperija.

V angleških političnih krogih dalje ugotavljajo, da je Nemčija po svojih dosedanjih uspehih, katerih ni zanikati, sedaj previkar naletela na resen odpor, ki je rodil potrebo, da se vojni načrti izpremene. Letalska ofenziva proti Angliji je Angliji prizadejala dokajšno škodo, vendar ni dosegla ciljev, zaradi katerih je bila započeta. Ta ofenziva je verjetno že prekoračila svojo kulminacijo in nastala je potreba, da se prične z novim načinom akcije proti Angliji.

V angleških političnih in diplomatskih krogih so si na jasnem, da bodo sestanku na Brennerju sledile dalekosežne akcije, bodisi na vojaškem, bodisi na diplomatskem področju. V Angliji je bolj ko kdaj poprej utrjeno prepričanje, da je mirna poravnava popolnoma izključena in to prepričanje je nedvomno enako trdno vsikrno tudi v državah osti. Zaradi tega sodijo v angleških krogih, da se je na Brennerju govorilo v prvi vrsti o novih še obsežnejših strateških sredstvih, s katerimi bi bilo mogoče streti odpor Velike Britanije. Navzočnost markala Keitela, ki je bila v izdanem komunikaju še posebej naglašena, je v tem pogledu zelo značilna.

Italijanski demanti angleških trditvev

Rim, 5. okt. AA. (Stefani). O priliki sestanka na Brennerju je angleška propaganda trdila sledeče: 1) da sta se morala dva šefa sestati zaradi ureditve odnošave med silama osti, ki se baje ne skladata; 2) da sta Mussolini in Hitler odločila razširiti vojno akcijo; 3) da so se menili o neki mirovni ofenzivi.

Pooblaščenim rimski krogi izjavljajo, da te tri predpostavke spadajo med največje fantazije in da kažejo, v kakšno skrb je spravil sestanek na Brennerju sovražniške osti. Solidarnost osti je popolna in absolutna, istočasno je prav tako popolna glede vseh političnih in vojnih vprašanj. Navzočnost generala Keitela dokazuje, da se je oziralo na vsa voina vprašanja in torej ni govora o neki mirovni ofenzivi. Poleg tega gredo vsa vprašanja sil osti za tem, da se vojna omeji in da se izključí vsako razširjenje vojne. To jasno dejstvo naporov osti, pravi v Rimu, prija vsem

Ako bo tem splošnim željam, ki jih danes razen političnih in javnih delavcev vedno bolj glasno izražajo najširše množice Slovencev, Hrvatov in Srbov, sledilo tudi konkretno prizadevanje v tej smeri, ne dvomimo, da bomo po tej poti najlažje našli rešitev vsem svojim velikim notranjim problemom ter tako konsolidirali našo državo v zadovoljstvo vseh njenih delov in brez škode za državno skupnost. V tem uravnovešenju posebnih in skupnih interesov vidimo eno izmed glavnih neposrednih nalog naših dni. Tudi te naloge bomo lahko izpolnili le, ako bomo vsi brez razlike pomagali pri zbiranju vseh pozitivnih sil v državi, ker si njihove pozitivnosti brez volje do izvrševanja teh nalog ne moremo predstavljati. Glede na čas, v katerem živimo, so oblike tega zbiranja manj važne od duha, ki naj to zbiranje vodi. Zato mislimo, da ne more biti nobenih predhodkov proti takšnim akcijam z nobene strani, v kolikor je njih neposredni cilj samo iskanje prepotrebne notranjega ravnovesja kot enega izmed bistvenih pogojev za doseg o ne notranje duhovne strnjivosti, ki jo svetovni razvoj zahteva od nas — zaradi nas samih.

narodom, ki od zmagave sil osti pričakujejo novega reda v Evropi in osvoboditve od angleške hegemonije.

Iz Moskve še ni komentarjev

Moskva, 5. oktobra. j. (SDA). Vest o sestanku Hitlerja in Mussolinija na Brennerju je bila v Moskvi sprejeta z velikim zanimanjem. Prve vesti o brentnerskem sestanku je objavil moskovski večerni list »Včernaja Moskva«. Moskovski radio je med svojimi zadnjimi vestmi razširil tudi poročilo o brentnerskem sestanku, vse to pa brez komentarja.

Španske napovedi

Madrid, 5. okt. j. (DNE). Pod velikimi naslovi prinašajo madridski listi poročila o brentnerskem sestanku. Glasilo španskih

falangistov »Pueblo«, piše med drugim: »Dogodki v zadnjih tednih so zmerom jasneje dokazali, da nastaja v Evropi novo enotno veliko ljudstvo, ki ga je treba sedaj oskrbeti z vsem potrebnim, da bo lahko v miru izpolnilo svojo misijo.«

»Informaciones« naglašajo, da sta se vodja Nemčije in šef italijanske vlade sestala v čistem zraku Brennerja, da bi tamkaj izmenjala prav tako čiste in jasne misli. Jasni sklepi, ki sta jih storila Mussolini in Hitler na Brennerju, bodo — preliti v dejanja — pretrgli svet s svojo močjo.

»Alkazar«, sodi, da bo razgovor med obema državnikoma na Brennerju svet v kratkem nemalo začudil. List spominja, da je zadnjemu sestanku med Mussolinijem in Hitlerjem na Brennerju v kratkem sledil poraz zaveznikov v Franciji.

Suner odpotoval iz Rima

Pred odhodom ga je grof Ciano obvestil o brentnerskem sestanku

Rim, 5. okt. br. (Stefani) Španski notranji minister Ramon Suner je danes odpotoval iz Italije nazaj v Španijo. Davi na vse zgodaj sta se predsednik vlade Mussolini in zunanji minister Ciano vrnili z Brennerja v Rim. Ob 8. se je italijanski zunanji minister podal v vilo »Madame«, kjer se je sestel s španskim notranjim ministrom. Imela sta 40 minut trajajoč razgovor. Ciano je španskega ministra obvestil o rezultatih brentnerskega sestanka.

Ob 9. se je Serrano Suner s svojim spremstvom odpeljal na rimsko letališče, kjer so se med tem že zbrali tajnik fashiistične stranke minister Muti, zastopniki ministrskega predsedstva ter zunanje in notranje ministrstva, osebe obeh španskih poslanstev v Rimu, rimski guverner, prefekt rimske pokrajine in več generalov. Na letališče je prišel tudi grof Ciano, ki je španskega notranjega ministra še poslednjič prisrčno pozdravil. Skupno s svojim spremstvom je Suner okrog 9.15 z letalom odpotoval v Španijo.

Rim, 5. okt. j. (Stefani) Ob priliki današnjega odhoda španskega notranjega ministra Serrana Sunerja se italijanski usk še enkrat spominja njegovega biva-

nja ter razgovorov v Berlinu in Rimu in ga ob odhodu iz držav osti pozdravlja kot velikega prijatelja Italije in Nemčije. Njegovo bivanje v Italiji, med katerim je imel priliko podrobno se seznaniti z italijanskimi političnimi organizacijami, bo nedvomno mnogo doprinešilo, da se bodo še bolj poglobile vezi med Španijo in njema prijateljicama Italijo in Nemčijo.

Suner ni bil pri papežu

Rim, 5. okt. AA. (DNE) »Osservatore Romano« v zvezi z odhodom španskega notranjega ministra Sunera sporoča sledeče: Z več strani so vprašali, zakaj španski notranji minister Suner ni bil med svojim bivanjem v Rimu sprejet od sv. očeta. Po naših informacijah ni nihče prosil, da bi sv. oče Sunerja sprejel.

Radio v Španiji pod vojaško kontrolo

Madrid, 5. okt. br. (SDA) Danes je bil objavljen dekret, ki postavlja pod kontrolo ministrstva za narodno obrambo vso radiofonsko in radiobrojavnno službo v Španiji.

Amerika in evropska vojna

Rooseveltove izjave o vplivu predsedniških volitev na zunanjo politiko Zedinjenih držav — Italijanski list o ameriški politiki

Washington, 5. oktobra. br. (UP). Prezident Roosevelt je snoči na običajni konferenci z novinarji dejal, da skušata po vseh, ki so mu na razpolago državi osti na vse načine preprečiti njegovo ponovno izvolitev za predsednika Zedinjenih držav. V interesu osti je, da Zedinjene države opuste ali pa vsaj zmanjšajo na minimum svoje vojne dobave Veliki Britaniji. Roosevelt je k temu poročilju dodal, da bodo Zedinjene države v vsakem primeru nadaljevale svojo sedanjo zunanjo politiko, pa naj bo izvoljen za predsednika on ali Willkie.

Nadalje je Roosevelt izjavil, da se Zedinjene države že nekaj tednov pogajajo z južnoameriškim državam glede skupne obrambe ameriškega kontinenta. Pogajanja se v glavnem nanašajo na južnoameriška letalska in pomorska oporišča, ki naj bi se jih ameriške vojne sile posluževale v danjih primerih.

Washington, 5. oktobra. j. (DNE). Na večerajšnji tiskovni konferenci v Washingtonu je bilo predsedniku Rooseveltu zastavljen nekaj vprašanj glede stališča Zedinjenih držav naprav zopetni otvoritvi burmanske ceste, ki jo je napovedala Velika Britanija. Roosevelt je odklonil vsako pojasnilo o tem vprašanju. Prav tako Roosevelt ni maral dati nobenih pripomb glede izjav japonskega ministrskega predsednika kneza Konoja, ki je baje pripomnil, da bi bila Japonska prisiljena Zedinjenim državam napovedati vojno v primer, da bi Amerika vztrajala na neizpremenljivosti položaja na Daljnem vzhodu. Nato je predsednik Roosevelt naglasil, da njegova vlada stori vse, kar more v pomoč Angliji, zlasti si prizadeva pospešiti ameriško letalsko proizvodnjo.

Vesili osti, Amerika in Anglija

Rim, 5. okt. AA. (Stefani) »Messaggero« v svoji današnji številki odgovarja senatorju Peyperu, ki je v ameriškem senatu ugotovil, da se italijanski časopisje preveč briga za predsedniške volitve v Zedinjenih državah in na ta način tudi za ameriško politiko. »Messaggero« poudarja, da Italije ne zanima ameriška notranja politika, pač pa je Italija zainteresirana na predsedniških volitvah v toliko, v kolikor volilni boj poteka v prvi vrsti v zvezi z vprašanji zunanje politike. List tudi omenja govor predsedniškega kandidata Willkieja v Clevelandu, v katerem je govoril o trojni zvezi ter postavil vprašanje, ali imajo države, podpisnice tega pakta v resnici napadalne namene proti Zedinjenim državam, ali pa je to samo sumničenje. »Messaggero« pristavlja, da obstoje napadalne namene držav, ki

so podpisale trojni pakt, samo v domišljivi gotovih zainteresiranih ameriških osebnosti.

Ob isti priliki list tudi poudarja, da italijanske šumnje glede namenov USA temelje na izjavi, ki je bila večkrat podana o morebitnem oboževanem posredovanju Amerike v sedanji vojni. Naj preneha v Ameriki hujskanje k vojni, piše »Messaggero« — in potem smničenja glede Zedinjenih ameriških držav ne bodo imela več nobene podlage. List dalje naglašajo, da je Willkie pozval USA, naj obdrže rezervirano stališče vse do tedaj, dokler Zedinjene države ne bodo popolnoma oborožene, kajti v današnjem času je za USA neobhodno potrebno, da ostanjejo nevtralne in da se oborožujejo z ozirom na bodočnost. »Messaggero« tudi ugotavlja, da je Willkie zahteval, da je treba že dalje podpirati junaški britanski narod, ki se bori za svobodo, kajti Zedinjene države bodo imele tako več časa pripraviti se, v kolikor bi Velika Britanija dalj časa mogla nadaljevati z vojno. Preostane še vprašanje — piše »Messaggero« na koncu svojega članka — da se vidi, s čim bodo Zedinjene države pomagale Veliki Britaniji, ko nimajo niti vojske, niti mornarice, niti letalstva.

Najdaljša seja vlade

New York, 5. okt. br. (Ass. Press.) Ameriška vlada je imela sinoči sejo, ki je trajala pol drugo uro. Bila je to najdaljša seja, od kar je Roosevelt predsednik Zedinjenih držav. Na seji so razpravljali o trozveji in o položaju na Daljnem vzhodu. New York, 5. okt. s. (Ass. Press.) Ameriška mornariška mislija je dospela večeraj na Jamajko, da uredi vse potrebno za ustanovitve ameriškega mornariškega oporišča na otoku.

Manevri argentinske mornarice

Buenos Aires, 5. okt. j. (AR.) Vojna mornarica argentinske republike je odplula na manevre, ki se bodo razvijali v južnem delu Atlantskega oceana ter bodo trajali do 20. oktobra.

Nikoli ne odpove — vselej uspe — „Jutrov“ mali oglas

Danes 553 ponudb in povpraševanj!

Nemška vojna poročila

Slabo vreme je zaviralo letalske akcije — Nad Nemčijo ni bilo angleških bombnikov — Obstreljevan konvoj

Berlin, 5. okt. br. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je davi objavilo naslednje vojno poročilo:

Kljub zelo neugodnemu vremenu so močni oddelki letalskih sil pod poveljstvom generala Sperrla večeraj uspešno napadli važne vojaške objekte v in okrog Londona. Mnogi požari na severnem robu Londona, v centru in ob severnem obrežju Temze so pokazali učinek nemških bomb. V polno so bili zadeti železniški objekti pri College-parku. Nadalje so bile napadene pristaniške naprave, tovarne življenjskih potrebščin in orožja, velika skladišča tankov, kakor tudi železniški objekti in letališča v južnovzhodni, vzhodni in srednji Angliji. Hangarji in drugi objekti so bili razdejani. Opaziti je bilo hude detonacije požare in goste oblake dima.

Mornariško topništvo je obstreljevalo britanski konvoj, ki je skušal pluti po Kanalu ter ga je prisililo, da se umakni nazaj proti Dovru.

Včeraj v in v pretekli noči ni bilo nobenega sovražnega letala nad nemškim ozemljem.

Sovražnik je izgubil razen letal, ki so bila uničena na tleh, pet letal v letalskih spopadih. Pet nemških letal se ni vrnilo na svoja poročila.

Nad Londonom

Berlin, 5. oktobra. AA (DNB). Nad 100 letal je bombardiralo preteko noč London in druge vojne cilje v jugovzhodni in vzhodni Angliji. Nemško letalstvo neprenehoma leta nad Londonom in povzroča trajne motnje v gospodarskem življenju britanske prestolnice. Težak položaj Londona potrjuje tudi uradni poziv britanskih oblasti, da se morajo leseni deli iz porušenih londonskih zgradb uporabljati za graditev postelj v londonskih podzemskih postajah.

Berlin, 5. okt. AA. (DNB) Pri današnjih letalskih napadih na London so bili poškodovani čeki, skladišča in industrijske naprave. Nastali so novi veliki požari in eksplozije.

Včerajšnje izgube

Berlin, 5. okt. AA. (DNB) V današnjih letalskih bitkah nad Londonom in Južno Anglijo je bilo sestreljenih skupaj 29 angleških letal. Polkovnik Vieg je v tej borbi sestrelil 38. letalo. Od naših letal se ni vrnila tri.

Napad

na norveške pristanišče

Ostlo, 5. okt. AA. (Stefani) Včeraj popoldne so angleška letala izvedla napad na pristanišče Hawgesund, kjer so poskušali zadeti neko norveško trgovsko ladjo. Pri tej priliki je bilo ranjenih 16 ljudi,

med njimi en deček in ena petletna deklica. Angleška letala so začela streljati s strojnimi na ljudi, ki so bili v pristanišču.

Odstranitev svetlobnih reklam v Švici

Bern, 5. okt. AA. (DNB) Vrhovno poveljstvo švicarske vojske je izdalo ukaz, po katerem se morajo od 16. oktobra dalje odstraniti izven mest vse svetlobne reklame.

Nemške finance

Berlin, 5. okt. AA. (DNB.) Predsednik »Instituta za proučevanje konjunkturo« prof. Wagemann je podal zanimivo izjavo o vprašanju vojnih financ v Nemčiji. Med drugim je poudaril:

Vrhovni cilj nove politike financiranja je, da se doseže ravnotežje med računom dela in računom denarja v narodnem gospodarstvu. Medtem ko je za časa svetovne vojne med tema dvema računoma obstojal ogromen jez, se že celo vrsto let v Nemčiji uporablja v javne namene do 40% narodnih dohodkov. Do teh finančnih sredstev pa država prihaja s pomočjo plačevanja davkov, socialnih dajatev, upravnih dohodkov itd. Temu je treba dodati še sredstva, ki prihajajo potom kredita v javne roke. Na kratko rečeno, nemško gospodarstvo že celo vrsto let odstopa polovico svojih dohodkov za javne potrebe. Proizvodnja in poraba sta bili v teku leti dovedeni v sklad s temi potrebami in se je tako struktura nemškega narodnega gospodarstva organsko prilagodila vojnim razmeram.

Državni dohodek Velike Nemčije znaša 100 milijard nemških mark. Davkov se plačuje 24 milijard, poleg tega pa je 26 milijard kredita. Večja sredstva prinašajo tudi občinski davki. Z ozirom na to prejema 50 milijard, t. j. polovico nemškega državnega dohodka, javnost, ki ga spet uporablja.

V Angliji plačujejo danes 3,5 milijarde funtov šterlingov, medtem ko državni dohodek znaša 6,5 milijarde. V Angliji so pred vojno skupni državni izdatki znašali 20% narodnega dohodka. Anglija se danes bori s podobnimi težavami, da bi prilagodila svoje gospodarstvo vojnim potrebam, kakor Nemčija za časa svetovne vojne. To se vidi iz tega, da je brezposelnost v Angliji še vedno razmeroma velika. Finančni položaj Anglije je neprijeten tudi zato, ker se tam z davki plačuje vsega skupaj 30%, s pomočjo kreditov pa 70 odstotkov, medtem ko Nemčija in Italija pokriva 50 odstotkov svojih potreb z davki. Isto se lahko reče tudi, če primerjamo državne dolge v Nemčiji in Angliji. Medtem ko znaša državni dolg v Angliji 157 odstotkov državnega dohodka, predstavlja v Nemčiji samo 59 odstotkov.

angleški bombniki padeni od močne formacije nemških letal ter je bilo eno angleško letalo sestreljeno.

Včerajšnje izgube

London, 5. okt. s. (Reuter) Letalsko ministrstvo javlja, da je bilo po podatkih, ki so prispeli do 19., danes sestreljenih skupno 23 nemških letal. Angleži so izgubili 9 lovskih aparatov, vendar so strije piloti rešeni.

Konjska dirka med napadom

London, 5. okt. s. (Reuter.) Popoldne je bila med letalskim alarmom ravno v teku neka konjska dirka v južnovzhodnem Londonu. Številni gledalci dirke so zasledovali tudi potek dveh letalskih bitk, ki sta se odigrali v zraku blizu dirkališča.

Žrtve med gasilci

London, 5. okt. s. (Reuter.) Po uradnih podatkih je bilo v septembru pri letalskih napadih ubitih 60 gasilcev okrog 500 pa jih je bilo ranjenih.

Največje bombno in najhitrejše lovsko letalo

Washington, 5. okt. o. (As. Press). General Arnold, poveljnik ameriškega letalstva, je izjavil novinarjem, da bo v kratkem dozrajen največji bombnik na svetu. Ta bombnik bo lahko preletel iz Los Angelesa do Evrope in nazaj brez vsakega pristanka. Ogromno letalo bo imelo 4 motorje po 2.000 konjskih sil. Razpetina kril bo merila 70 metrov, dolžina trupa 37 metrov. Na kratko bo moralo jemat 50 ton bencina. Oboroženo bo z velikim brzostrelnim topom in 5 strojnimi. Posadka bo štela 10 ljudi. V gradnji je tudi nov tip lovskega letala, ki bo imelo 2 motorja in bo razvijalo brzino do 800 km na uro. Oboroženo bo z brzostrelnim topom in 5 strojnimi. Njegov akcijski radio bo znašal okrog 1.800 km.

Položaj v Dakarju

Vichy, 5. oktobra. j. (Havas). Angleške radijske postaje in angleški tisk so razširile govorico, da je bilo v Dakarju proglašeno obsedeno stanje, kakor tudi, da so bile francoske oblasti prisiljene k temu ukrepu zaradi akcij generala de Gaulle nakonjenega francoskega prebivalstva. Na mednarodnem mestu v Vichyju poudarjajo, da jim o kakem obsednem stanju v Dakarju ni nič znanega.

Bivši minister Zey obsojen

Vichy, 5. okt. j. (Havas). Včeraj se je zagovarjal pred vojaškim sodiščem v Clermont Ferrandu bivši francoski prosvetni minister Jean Zey, ki je bil obtožen bega iz vojske pred sovražnikom. Zey je o priliki prodora nemške armade v Francijo skupaj z ministroma Mandelom in Daladierom ter drugimi odgovornimi osebnosti na parniku »Massilla« pobegnil iz Francije. Tedaj je bil še častnik v francoski armadi ter ni imel dovoljenja, da se odstrani iz vojaških vrst. Zey je bil spoznan za krivega ter obsodjen na vojaško degradacijo in deportacijo.

Muzej Čajkovskega v Moskvi

Moskva, 5. okt. AA. (Tass) Danes so v Moskvi odprli muzej, ki je posvečen velikemu ruskemu skladatelju Čajkovskemu. V muzeju so vsi predmeti, ki se nanašajo na življenje skladatelja Čajkovskega, razen tega pa tudi njegovo delo.

Vojna v Sredozemlju

Letalska bitka nad Malto — Spopad motoriziranih oddelkov pri Sidi Baraniju — Žrtve v Bengasiju

Rim, 5. oktobra. br. (Stefani). Vrhovno poveljništvo italijanske vojske je objavilo davi 120. službeno vojno poročilo, v katerem pravi:

Pri ofenzivni izvidniški akciji nad otokom Malto je prišlo do spopada med našimi in sovražnimi lovskimi letali. Sovražno letalo tipa »Gloester« je bilo sestreljeno, drugi tipa »Hurican« pa brzkone tudi. Eno naše letalo se ni vrnilo na svoje oporišče.

V severni Afriki so naši vrli oddelki poglani v beg odkeke sovražnih oklopnih avtomobilov in tankov južnovzhodno od Sidi el Baranija. Sovražna letala so bombardirala Dio in Tobruk. Škode je bilo le malo, žrtve nobenih. Pri drugem napadu na luko Bengasij so bili med civilisti in vojniki 3 ubiti in 28 ranjeni. En večji čoln je bil potopljen. Sestreljeni sta bili dve sovražni letali; eno je sestrelilo protiletalsko topništvo vojne mornarice.

V vzhodni Afriki se je neka naša patrola spopadla s sovražnikom v Disu južnovzhodno od Waijira in ga odbila. Sovražna letala so bombardirala okolico Metenaja, kjer je bil 1 vojak ubit, 4 pa ranjeni, nadalje Nakfo, Dimo in Asmaro, kjer je bilo nekaj škode, a nobenih žrtv. Nad Metenajem je bilo sestreljeno so-

vražno letalo. Sestreljeno je bilo tudi eno naše lovsko letalo, pilot pa se je rešil s padalom.

Angleško poročilo

Kairo, 5. okt. s. (Reuter) Današnji komunikacije vrhovnega poveljništva angleške vojske na Bližnjem vzhodu javlja:

Na vsej fronti nobene spremembe. London, 5. okt. br. (Reuter) Italijanska letala so včeraj napadla Malto. Protiletalsko topništvo je z intenzivnim ognjem takoj razpršilo njihovo formacijo in takoj zatem so jih napadli angleški lovci. Eno italijansko letalo je bilo sestreljeno, drugo pa je bilo tako močno poškodovano, da mu brzkone ni uspelo vrniti se na svoje letališče.

V Afriki ni nemških čet

Rim, 5. oktobra. (DNB) Z merodajne italijanske strani se demantirajo vesti, ki jih je večkrat širil angleški radio, da se ob strani italijanskih čet v Egiptu borijo tudi nemški oddelki. Izrecno se poudarja, da se teh operacij udeležujejo samo italijanske čete, je pa v Italijanski Vzhodni Afriki oddelki nemških prostovoljcev, ki je bil osvojen po želji tamšnjih Nemcev, kakor je bilo to svoječasno že objavljeno.

Numerus clausus za žide

Omejitev velja za vse visoke, srednje in strokovne šole Tujci židovskega rodu ne morejo posecati šol v Jugoslaviji

Beograd, 5. okt. AA. Ministrski svet je predpisal naslednjo uredbo:

Čl. I. 1. Na univerze, visoke šole, ki imajo stopnje univerze, višje srednje šole, učiteljska in druge strokovne šole, se sme vpisati samo določeno število slušateljev židovskega rodu. To število se bo določilo tako, da bo s številom ostalih učencev na šolah v tistem razmerju, v katerem je število državljanov židovskega rodu v primeru s številom ostalih državljanov. 2. Vrhovna šolska oblast, ki je pristojna za vsako posamezno vrsto šol, bo določila po točki 1. tega člena, koliko učencev židovskega rodu se bo začel vpisati s šolskim letom 1940-41 smejo vpisati v prvi semester, oziroma v prvi razred, na posamezne fakultete in ostale šole. 3. Za učence židovskega rodu,

vpisane v ostale letnike, oziroma razrede, se ne bo izvajala točka 1. tega člena.

Čl. II. Osebe židovskega rodu, katerih starši so si pridobili zasluge za domovino, se smejo po dovoljenju pristojne vrhovne šol oblasti vpisati za slušatelje univerz in drugih šol iz čl. I. točka 1. te uredbe, brez ozira na omejitev, ki jo določa isti predpis.

Čl. III. Tuji židovskega rodu se ne morejo vpisati za slušatelje univerz niti ostalih šol, navedenih v čl. I. točka 1. te uredbe.

Čl. IV. Pooblaščaajo se pristojne vrhovne šolske oblasti, da izdajo navodila in povelja, potrebna za izvajanje te uredbe.

Čl. V. Uredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenih novinah.

Otvoritev velike nemške razstave v Beogradu

Navzoči so bili tudi Nj. Vis. knez namestnik, kneginja Olga ter kraljeva namestnika dr. Stanković in dr. Perović — Poslanik Heeren o pomenu razstave

Beograd, 5. oktobra. a. V navzočnosti Nj. Vis. kneza namestnika in kneginje Olge, ostalih dveh kraljevih namestnikov, predsednika vlade in vseh ministrov, ki so v Beogradu, številnih članov diplomatskega zbora in velikega števila drugih uglednih osebnosti je bila danes svečano otvorena razstava nove nemške arhitekture. Razstava je v prostorih nemškega paviljona na beograjskem velesejmu. Kakor paviljon tako so bili tudi vhodi na sejmšče bogato okrašeni z jugoslovenskimi in nemškimi zastavami. Z nemške strani so svečani otvoritvi prisostvovali vsi člani nemške poslaništva na čelu s poslanikom v. Heerenom in njegovo soprogo. Navzoč je bil tudi nemški generalni konzul Neuhausen z zastopniki tukajšnje nemške kolonije in predstavnikom nemškega znanstvenega inštituta v Beogradu, končno pa razen omenjenih zastopnikov tudi gostje iz Nemčije, med njimi župan občine Stettin in predsednik nemško-jugoslovenskega društva v Berlinu. Nemško znanje ministrstvo je zastopal kot poseben odposlanec svetnik v. Janson.

Nagovor poslanika Heerena

Ob 11. sta prispela na razstavo Nj. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga. Pred vstopom v paviljon ju je pozdravil nemški poslanik v. Heeren, ki jima je predstavil navzočne nemške predstavnike. Ko so kneginja Olga in kraljevi namestniki zavzeli svoja mesta, je spregovoril nemški poslanik v. Heeren, ki je najprej tonlo pozdravil visoke goste in ostale predstavnike, nato pa med drugim izjavil:

»Obenem izražam zahvalo nemške vlade in vseh nemških ustanov, ki so sodelovale pri pripravi te razstave za angleško inženjerski svet. Vaše Visočinstvo, izkazali s tem, da ste prevzeli pokroviteljsvo nad to razstavo, in da ste danes z Nj. Vis. knežino Olgo osebno prišli na razstavo. Mislimo, da v tem lahko vidimo ne samo nov dokaz za veliko zanimanje, ki ga Vaše Visočinstvo izkazuje do likovne umetnosti, temveč preko tega tudi dokaz posebnega zanimanja in razumevanja Vašega Visočinstva za ogromno ustvarjalno delo, ki ga je vodja Nemčije Adolf Hitler začel in deloma tudi že izvršil.

Razstava, katere otvoritvi danes prisostvuje, naj nudi sliko novega nemškega stavbarstva. Gradbena umetnost vsake države je vedno, morda še v večji meri ko kaka druga panoga ustvarjalne umetnosti, verno ogledalo življenja in teženj, ki so v določenem času navdajale narod. Državo in svet red v njej. Zaradi tega je novo nemško stavbarstvo verno ogledalo življenja in teženj narodno socialističnega vodstva velikonemškega rajha. Ta arhitektura je nacionalna in socialistična tako po svoji zunanji obliki, kakor tudi po svojem stvarnem notranjem namenu. Ona želi biti istočasno reprezentativna in jasna smotrna in zakoreninjena v narodu. Gradbena dela, katerih modele tu vidite, zrceljena ali vsaj zamišljena v času, ko je Nemčija posvetila svojo silo zunanji varnosti svojega notranjega dviga, vas bodo morda zadivila. Vse to se je moglo ustvariti samo zaradi tega, ker to nemško stavbarstvo navdajata duh in volja moža, ki ne pozna neopremagljivih ovir, duh in volja Adolfa Hitlerja. Kot ogledalo nove dobe bo to stavbarstvo vsekakor naletelo na zanimanje tudi v inozemstvu, predvsem pa v državah, ki so z ozirom na stare kulturne vezi in na zemljepisno sosedstvo dostopne odmevu tistega, kar se dogaja v Nemčiji. Vprav tu v Jugoslaviji, kjer se križajo mnoge starodavne kulture, na tej zemlji, ki je kakor mi morala voditi srdito borbo za svojo svobodo, za svoje narodne teženje, v tej državi, v kateri se mora prav tako kot pri nas dobiti rešitev socialnih vprašanj, bo nova nemška arhitektura — o tem sem prepričan — naletela na popolno razumevanje. Naj ta razstava služi temu, da obiskovalcem prikazuje ideale nove Nemčije in njenega voditelja ter naj s tem postavi nov most med obema narodoma!«

Govor gradbenega ministra

Zatem je spregovoril gradbeni minister Vulović, ki je izjavil med drugim: »Stojimo pred ogledom nekaj najboljših del nove nemške gradbene umetnosti. Iz njih se more najbolje razumeti ustvarjalni duh nove Nemčije. Novo umetnost tretjega rajha je ustvarila vera v vstajenje nemškega rodoljubja. Prepoved je nastal, ko se je nemška mladina vrnila k oživljajočim virom narodnega duha. Realizem, ki temelji na poznavanju stvarnih čintiljev v narodnem življenju, in tesna povezanost z naravo se vidita tako skladno v teh delih nove nemške gradbene umetnosti. Nemec tretjega rajha se je s takšno zdravno umetnostjo približal materi zemlji, rodni grudi, na kateri živi in na kateri dela. Njegovi umetniki so znali spraviti v sklad človeka

kot osebnost in narodno socialno telo kot višjo realnost. Posameznik v Nemčiji je zaveden in delaven član narodnega organizma. Zato današnja nemška umetnost močno podpira notranje nacionalno stajanje nemškega naroda ter ga modro vzgaja za življenje v skupnosti ob skupnem veselju in lepoti.

Arhitektura je glavna umetnost v Nemčiji. Tretji rajh danes v glavnem gradi velike socialne arhitektonske objekte, javne zgradbe, ogromna letališča, obširne stadione, veličastna zborovališča, smela urbanistična dela. Treba je poudariti velik uspeh nove nemške arhitekture v tem, da je znala v teh prostorih ogromnih dimenzij odstraniti oni težki občutek, ki ga imajo posamezniki, ko se znajdejo v visokem tehničnem objektu, neorganično povezani z njim. Novi nemški arhitekturi se je posrečilo na čaroben način ljudem v teh velikih tehničnih zgradbah okrepiti moč in vero vase zato, ker se počutijo organično povezane z njimi. Novo nemško arhitekturo krasita monumentalnost brez varljivosti sija ter klasična skladnost. Ta veličastnost novih nemških gradbenih objektov pa je v skladu tudi s praktičnimi potrebami, katerim je zgradba namenjena.

Voditelj nemškega rajha Adolf Hitler je v svoji knjigi »Mein Kampf« že pred desetletji podal temeljna načela novega načina narodnega življenja in nove nemške umetnosti. On in njegovi umetniški sodelavci, od katerih imamo nekateri od najboljših danes srečo videti tu v naši sredi, so uresničevali teženje nemškega narodnega prepoveda. Arhitektonski uspehi njihovega plodnega umetniškega dela so tu pred nami. V njih je izražen duh Adolfa Hitlerja in ta duh je istočasno tudi duša velikega nemškega naroda. Predstavniki nemške kulture so nam izkazali velikost čast, da so v tujini najprej pri nas v Beogradu privedli to veličastno razstavo. Mi smo neposredni sosedje in že stoletja živimo drug ob drugem in smo zato gospodarsko, socialno in duhovno po usodi navezani drug na drugega. Nemci kot stoletni neposredni sosedje našega naroda so koristno kulturno vplivali na gibanje naše narodne kulture, in ta veličastna razstava bo brez dvoma dala podobno pobudo za ideje in ustvarjanje naših arhitektov in inženjerjev. Razstava nove nemške gradbene umetnosti v Beogradu je velik kulturni dosežek.

Otvoritev

Zatem je govoril nemški profesor Hettlager o duhu in smislu nove nemške stavbarske umetnosti.

Nj. Vis. knez namestnik Pavle je nato otvoril razstavo ter si s svojim spremstvom ogledal razstavljene predmete. Ob 12.30 sta se Nj. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga poslovila od poslanika Heerena in zapustila razstavne prostore s kraljevima namestnikoma dr. Stankovićem in dr. Perovićem, ter člani vlade.

Bolgarski minister v Berlinu

Sofija, 5. okt. AA. Bolgarski kmetijski minister Bagrijanov je odpotoval z letalom v Nemčijo, kjer se bo mudil nekaj časa.

Naš sofijski poslanik v Beogradu

Sofija, 5. okt. AA. Opolnoočeni minister kraljevine Jugoslavije v Sofiji Milanović je odpotoval nocoj ob 20.20 z brzovlakom v Beograd.

Dve novi gimnaziji

Beograd, 5. okt. p. S šolskim letom 1940-41 se otvarjata v Nišu popolna II. moška realna gimnazija, v Sabcu pa popolna ženska realna gimnazija.

Iz državne službe

Beograd, 5. okt. p. S kraljevim ukazom je postavljen za načelnika občnega oddelka banke uprave v Ljubljani banski svetnik dr. Lovro Bogataj; za banškega svetnika pri banski upravi v Ljubljani pa je imenovan dr. Karel Tekavčič, doslej sreski načelnik v Laškem.

Samomer Slovenke v Zagrebu

Zagreb, 5. okt. o. V pretekli noči si je vzela življenje hšna Marija Ropotar. Doma je bila iz Slovenjeza Gradca. K obupnemu dejanju se je odločila baže zaradi nesrečne ljubezni.

Zadnje športne vesti

Prvi dan balkanijade

Jugoslavija osvojila tri prva mesta — Inž. Stepišnik je vrgel kladivo 54.42 m!

Carigrad, 5. okt. p. Ob izredno lepem vremenu se je popoldne začela na stadionu v azijskem delu Carigrada balkanijada, na kateri nastopajo reprezentance Jugoslavije, Turčije in Grčije. Zal, Rumunija in Bolgarija nista poslali svojih zastopnikov. Na stadionu se je zbralo okoli 10.000 gledalcev. Jugosloveni so zavzeli tri prva mesta. V teku na 100 m je zmagal Stefanović, v metu kladiva Slovenec Stepišnik (54.42) v teku na 1.500 m pa Košir (Jugoslavija) 4.4. Danes so tekmovali v osmih disciplinah. Naši upajo, da se bodo v končnem rezultatu plasirali na drugo mesto, dotim bi bili Grki prvi.

Italija—Jugoslavija v tenisu prvi dan 1:1

Milan, 5. okt. o. Danes se je pričela teniška tekma med Jugoslavijo in Italijo.

Rezultat prvoga dne je bil 1:1. V prvi single tekmi je Pallada premagal Rada s 5:7, 4:6, 6:4, 6:3, 6:3. V drugi single tekmi je Italijan Cuccelli premagal Mitiča s 7:5, 6:3, 6:4. Jutri bodo tekme parov. Tekmi je prisostvovalo okoli tisoče gledalcev.

Jedinstvo : Bask 1:0

Beograd, 5. okt. p. Danes je bila ligaška tekma med Baskom in Jedinstvom. Zmagalo je Jedinstvo z rezultatom 1:0 (1:0). Tekmi je prisostvovalo okoli 1.000 gledalcev.

Zemunska vremenska napoved. Hladneje. Val deža se bo razširil od severozapada proti vzhodu. Nastopila bo postopno razvedritev, ki jo zajela v popoldanskem urah severno polovico države.

Naši kraji in ljudje

Pomoč po udarcu usode

Zadnji čas so bile izplačane tri posmrtnine „Jutra“ v skupnem iznosu 30.000 dinarjev

Ne vemo ne ure ne dneva, kdaj nas usoda pokliče na belih križev tih kraj. Živimo v dobi ko padajo tisoči in je cena življenja tako rekoč globoko razvrednotena. Žal, velja to razvrednotenje le za splošno, grobo človeško pojmovanje. Slehera smrt z bolesto prizadene nekoga: svojca, sorodnika, prijatelja, znanca. Pa ko je že v normalnih okoliščinah smrt bridke udarec, ki globoko pretrese ne samo srce in čustvo, marveč marsikod tudi usodno poseže v gmočno stanje pokojnikov družine, koliko hujši je udarec, ako družina po nenadnem nesrečnem naključju izgubi svojega draga rednika ali zvestega opornika družine. V želji, da pomaga v širokem krogu svojih naročnikov in prijateljev, družinam tistih, ki jim je nesreča nenadno ugrabila draga člana, je »Jutra« pred let. sklenilo vršiti socialno nalogo, ki se je že v tolikih primerih izkazala za blažilno, utešno in uspešno.

Številni nesrečni dogodki

katerih zgovorna kronika je »Jutra«, leto za letom pričujoče, kako na naših vsakdanjih poteh, bodi že po opravih ali po izletih preži na nas nesreča. Naj se podamo na pot peš, z vlakom, avtomobilom, motorjem, vprežnim vozom ali biciklom, naj vršimo službo v zaprtem prostoru ali v svobodni prirodi, nikjer nismo tako na varnem, da nas ne bi moglo dohiteti nesrečno naključje. Tudi v letosnjem usodnem letu so nesreče ugrabile iz vrst naročnikov »Jutra« razmeroma precejšnje število žrtev. Dolžnost nas veže, da v naslednjem obudimo spomin na tri smrtno nesreče, pri katerih smo izgubili tri vrle slovenske moške. Ker so bili pokojniki sami vestni naročniki in prijatelji »Jutra«, je zavarovalnica na »Jutrovo« sporočilo izplačala njihovim svojcem po 10.000 dinarjev posmrtnine.

Smrt g. Jakoba Jurmana

Bilo je v nedeljo, 9. junija, ko je na cesti med Medvodami in Jeperco končal svoj zgrešen življenje g. Jakob Jurman, železniški zvižničnik v pokouju in zaslužni soškolski delavec iz Zgornje Siške. Pokojnik se je v spremstvu svojega sina vračal na kolesu z izleta. Naenkrat se je neki avtomobilist zaletel vanj in ga odbil s toliko silo, da je g. Jakob Jurman obležal s prebito lobjano v mlaki krvi. Takoj nato je privozil mimo večertovogec g. dr. Fred Crobat in Kranja, ki je vzel globoko nezavestnega Jurmana na svoje vozilo in jadrno zdrvel z njim proti Ljubljani. Že na vožnji pa je ranjenec izdihnil. Zapustil je tri sinove in dve hčerki, v imenu katerih je bila zavarovalnica »Jutra« izplačana sinu g. Mirku Jurmanu, ki nas je naprosil, da se objavi naslednja zahvala:

Podpisani Mirko Jurman iz Pod Hruške št. 4 smatram za svojo dolžnost, da se upravi »Jutra« iskreno zahvalim za izplačanih 10.000 din zavarovalnine, ki mi je pripadla po mojem pokojnem tragično preminulemu očetu Jakobu Jurmanu, zvan. drž.

DOPIŠNA TRGOVSKA ŠOLA
v Ljubljani — Kongresni trg 16/II.
vrši naknadni vpis
v svojo Dvoletno trgovsko šolo in ostale tečaje ter poedine predmete, kakor knjigovodstvo, stenografijo, pravo itd. ter tuje jezike, kakor nemščino, italijanščino, francoščino I. dr.
VPIS SE LAHKO VSAKDO.
Pouk se vrši z dopisovanjem, je oseben in zato uspešen. — Vsa pojavnila pri vodstvu zavoda brezplačno.

žel. v p. iz »Jutrovega« zavarovanja naročnikov.
Pod Hruško, 4. oktobra 1940.
Mirko Jurman l. r.

Nesreča g. Josipa Gutenbergerja

Nadalje je »Jutra« 26. t. m. poročalo o usodni prometni nesreči, ki je terjala življenje 31letnega električarskega podjetnika Josipa Gutenbergerja iz Mežice Gutenberg in njegov znanec sva bila po opravih v Prevaljah. Zvečer sta se na motociklu vračala v Mežico. Ob 21.30 sta se približala Trčevi žagi, kjer se je zgodilo že več prometnih nesreč. Na ostrem ovinku se Gutenberg ni mogel več izogniti nekemu tovornemu avtomobilu in je bilo trčenje tako silno, da je Gutenbergerja in spremljevalca vrglo v velikem loku z motornegega kolesa. Nesrečno naključje je hotelo, da je prišel Gutenberg v bližnje drevo, ob katerem si je razbil glavo in je obležal pri priči mrtve. Njegovemu tovarišu pa so v bolnišnici komaj rešili življenje. Kraj nesreče je nudil žalostno sliko Smrt Josipa Gutenbergerja, ki je bil zgleden Sokol in narodnjak, je zbudila v vsej Meziški dolini iskreno obžalovanje. Po pokojniku je prejel zavarovalnico njegova gospa sestra, ki nas je naprosila, da se objavi v »Jutru« naslednja zahvala:

Podpisana Majda Gallo sem bila deležna »Jutrovega« zavarovalnine, ki mi je bila prisojena po tragično preminulemu bratu Jožetu Gutenbergju, naročniku »Jutra«, ki se je 24. junija 1940 smrtno ponesrečil in je imel naročnino »Jutra« plačano. Zahvaljujem se tem potom Zedinjeni zavarovalnici d. d. za izplačilo »Jutrovega« zavarovalnine 10.000 din. Prav pristržno hvalo pa izrekam upravi »Jutra«, ki je v priznani skrbi za blagor svojih naročnikov in njih svojcev zavarovala vse svoje naročnike. Iskrena hvala!

Mežica, dne 4. oktobra 1940.
Majda Gutenberg-Gallobova l. r.

Usoden padec g. Avgusta Miakarja

Dne 7. avgusta pa je morak »Jutra« uvrstiti v kroniko nesreč naslednje poročilo iz Ptuja: Na Ožbaltov sejnu v Ptuj so prišli trgovci, kupci in gostilničarji od blizu in daleč. Poleg trgovanja na stojnicah je bil velik živinski sejem. In tako je prišel v Ptuj po kupčiji tudi ugledni mesar, posestnik in gostilničar Avgust Miakar iz Šoštanja. Čez dan je nakupoval in zvečer se je nameraval vrniti domov z vlakom, ki pa ga je zamudil. Tako je moral ostati čez noč v Ptuj in si je v neki gostilni poskal prenočišče. Ko je šel zvečer čez dvorišče, je v temi stopil na stopnico kleti, pa

del v klet in obležal. Prenesli so ga v sobo, kjer mu pa tudi zdravnik ni mogel več pomagati. Avgust Miakar s. je pri padcu zlomil tilnik in je kinalu izdihnil. Prepeljali so ga v Šoštanj, kjer je zapustil ženo in majhne otroke. Gospa vdova nas je zdaj naprosila da se objavi v »Jutru« naslednja njena zahvala:

V avgustu t. l. je v Ptuj tragično preminil moj soprog Avgust Miakar, posestnik in gostilničar v Šoštanju. Bil je zvest naročnik »Jutra«, in ker je točno plačeval naročnino, sem bila deležna blagodati »Jutrovega« zavarovanja naročnikov Zedinjena zavarovalnica d. d. mi je kulantno, brez vsakih zaprek izplačala zavarovalnino 10.000 najiskrenejša zahvala pa velja upravi »Jutra«.

Lojze Perko in Herman Pečarič

Perko: Cerkev Aleksandra Nevskega v Sofiji

V pasaji nebotičnika sta razstavila svoja dela dva malo znana mlada slikarja, ki sta vredna pozornosti prijateljev domače umetnosti: Lojze Perko in Herman Pečarič. Nastopila sta skupno že lani na razstavi v Mariboru in dosegla lep moralni uspeh.

Lojze Perko je po rodu iz Loške doline. Z vztrajno voljo, nadarjenostjo in pridnostjo se iz tesnih razmer vzpenja kvišku, k sozemu idealu umetnika. Študiral je najprej na Srednji tehnični šoli v Ljubljani, kjer mu je bil vodilni učitelj prof. France Kralj, dalje se je vrnil pri prof. Severju in Rajku Šubiču. Obiskoval je tudi tečaje »Probude«. V začetku letošnjega leta je odšel na Umetnostno akademijo v Sofijo. Kot edinega Jugoslovca, ki se je na njihovi akademiji posvetil študiju slikarstva, so ga Bolgari sprejeli z bratsko pozornostjo. Študiral je pri profesorju Kožuharovu in bi se rad za novo šolsko leto vrnil v Sofijo, če mu bodo omogočile razmere sicer bo nadaljeval študije v Zagrebu. V salonu Kos razstavlja okrog deset slik (olja in risbe), povečini motive iz Prekije, kjer pri prijateljih preživlja počitnice.

Herman Pečarič se je rodil v Spodnji Škofiji pri Trstu. Tudi on si mora prav ka-

trac, ki mi je z zavarovanjem svojih naročnikov poklonila tako izdatno podporo. Šoštanj, dne 1. oktobra 1940.
Marija Miakarjeva l. r.

Varujte pravico do posmrtnine v znesku 10.000 din!

Ponovno moramo k tem poročilom in zahvalam dodati, da je bil pri vseh treh pokojnikih izpolnjen glavni pogoj »Jutrovega« zavarovalnine: da je bila naročnina v redu plačana. Na žalost je bilo v teku leta tudi nekaj primerov, ko je zavarovalnica odklonila izplačilo, ker je bila naročnina v zaostanku. Le z vestnostjo, z rednim plačevanjem naročnine »Jutra«, varujete svojo pravico do posmrtnine 10.000 din. Čeprav je ta vsota znatna, seveda ne more biti plačilo utehe za izgubljenim očetom, možem ali bratom, je pa svojem v izdatno prvo pomoč in v veliko moralno oporo v hudih dneh, kar so izpričale že številne zahvale upravi »Jutra«.

turta izobrazba ruskega intelektualca g. Kuna so najboljše jamstvo, da se obiskovalci tečajev Ruske Maticice kar možni hitro in temeljito seznanijo z melodioznim ruskim jezikom. Zato opozarjamo še enkrat na omenjene tečaje, ki se dele v tri skupine: I. skupina za začetnike, II. in III. skupina za bolj ali manj napredovale obiskovalce. V drugi skupini se obiskovalci bavijo že s Puškinom in Lermontovim, v tretji pa s Čehovim in Dostojevskim. Vpisovanje v te tečaje je vsak torkom, četrtek in petek od 7 — 9 zvečer v Drž. dvorazredni trgovski šoli, Gregorčičeva ul. visoko pritličje levo.

Mejni kraj, kjer si ne žele špekulantov v goste

Redkokdaj se čuje glas z Babineza polja. In tako je naša vas zelo malo znana širni Sloveniji, čeprav šteje 110 hiš in je zadnja slovenska vas na jugovzhodni meji dravske banovine. Meji na hrvatsko banovino in Italijo. Politično spada pod občino Stari trg pri Ložu. Leži na 700 m visoki planoti. Siromašna je ta pokrajina. Polje slabo rodi, kultura in fižol ne uspevata zaradi prezgodnje jesenske slane. Se najbolje obrodijo krompir, ki je letos sicer zelo droban, je pa kot glavna hrana trikratni dnevni gost v večini hiš. Marsikod pečemo kruh le po trikrat na leto, ob najboljših imenitnih praznikih: o božiču, Veliki noči in o binkoštih, prav po stari navadi naših davnih dedov, ki so tudi tako siromno živeli zaradi takratnih gospodarskih razmer.

V ožjem smislu pravimo naši vasi Bukovica in to je naselje, ki se razprostira ob državni cesti in po bližnjih holmih. Tu je imel sorodstvo dr. Janez Krek, ki je bil mnogokrat primahal peš čez Loško dolino, čez Jeremodol, po ovinkih, koder uda ja burja v našo planinsko vas, katero je dr. Krek tudi omenil v neki svoji posmi. Prosvetne razmere pri nas niso slabe, nacionalni tisk je dobro razširjen. Zelo pa bi bilo koristno, če bi imeli svojo knjižnico, ki bi uspešno vršila svoje kulturno poslanstvo med našim delovnim ljudstvom. Iz naših hiš romajo ljudje s trebuhom za krumoh po širnem svetu. Najdete jih v Ameriki, Kanadi, in Franciji, povsod so znani kot izvrstni gozdni delavci. Kar nas je ostalo doma, se večidel pečemo s prevoznostvom hlo dov in bližnjo Loško dolino ali pa na 6 ur oddaljeno postajo Rakek.

Kljub vsej revščini pri nas ne poznamo bele kuze in je dosti družin s številnimi otroki, ki več ali manj srečno dorasčajo, da se pomnoži število sinov in hčer matere Slovenije. Marsikod se zato v slabih letinah močno občuti bera, ki jo je treba dati v naslednji izmeri: mernik ječmena, mernik pšenice, mernik ovsia in dva kubika žaganih in cepljenih drv. V zdravstvenem pogledu je naš kraj na visoki stopnji. Tod živi mnogo ljudi v starosti 70 in 80 let, pa tudi očanci in ženice nad 90 let niso redki. V našem kraju je čist gorski zrak, ki blagodejno vpliva na naše delovno ljudstvo, da je klub siromaštvu odporni in zdrav. Slikovita pokrajina je odnana od vencev lenih gora. Rojaki v tujni nikoli ne morejo pozabiti svojeza domačega kraja, med njimi je zelo razvit domovinski čut, ki posebno v tujini več ceniti lepoto domače vasi. Vsekarer je naš kraj vreden umetnikove roke. Tembolji nas je zato pred dnevi presenetila vest, da bodo v naš kraj pošiljali špekulante, ki so se poželeli obogatiti na ljudski račun. No, doslej nimamo še nobenega gosta. Vako mnenje pa si je ustvarilo o špekulantih naslednja sodba: bilo bi zelo umetnostno, če bi oblastva poslala k nam razne špekulante pozimi, ko divjajo to hudi, mrzli snežni viharji. Tu nai bi špekulanti poizkusili, kaj se pravi v mrazu in viharju čistiti pota in državno cesto proti Loški dolini. Verjeme, da bi mraz in buria očistila špekulantske glave vez umazanih računov. Toda lenih solčnih dni je za špekulante škoda.

Kakorkoli, naj poročajo te vrstice onasi doslej nepoznani vasi po Sloveniji. Naj bralci vedo, da biva tu zdravo, zavedno delovno ljudstvo, ki že stoletja kljubuje prirodnim in življenjskim viharjem in bo stalo tu, dokler se bo držal slovenski rod na svoji zemlji. Babno polje

H. Pečarič in Lojze Perko

Kor njegov prijatelj Perko krčiti skozi pomakanje pola k umetniškemu slovesu. Solal se je tri leta v ljubljanski »Probudi« in študiral umetnost akvarela pri Henriki Santlovi. Na omenjenem mestu razstavlja pet akvarelov.

Ruski jezik v Ljubljani

Iz vseh mest naše države poročajo o novem, izrednem zanimanju za ruski jezik. Samo v Beogradu je bilo v zadnjem času prodanih okrog 5000 raznih učbenikov največjega slovanskega jezika. Novi val zanimanja za jezik Puškina in Tolstojaja opažamo tudi v drugih državah, posebej še v Nemčiji.

V Ljubljani, kjer imajo ruski krožki že predvojno tradicijo in kjer g. Kun priraja pred okriljem Ruske Maticice že dvajset let redne tečaje ruskega jezika, ne opažamo takega zanimanja za ruščino, kakor bi ustrezalo pomenu in važnosti tega jezika, ki zajema v svoj krog velik del vzhodne Evrope in severno Azijo do Tihega oceana. Dolgoletne izkušnje in široka litera-

Slovenska kri ne fali...

še se dogajajo čudeži na svetu. Nedavno sem imel zadevo v Beogradu. Bila je tako važna in nujna, da sem sklenil, da grem sam osebno v Beograd. Izkušeni prijatelji so mi svetovali, naj si vzamem za to stvar tri dni časa: en dan za dogajanje, kateri urad je pristojen, en dan za iskanje odgovorne spisa pri tem uradu in en dan za čakanje v predstvi referenta ter morebitno rešitev zadeve. Prav hudomušen prijatelj mi je še posebej nasvetoval, naj grem koj po prihodu v Beograd v cerkev in se toplo priporočim božji milosti. Omenil je tudi, da bi bilo dobro in koristno, če bi pri svojem romanju po uradih štel kljube, na katere bom pritisnil. To da je zelo zabavna statistika, s katero bom vsestransko imponiral, ko se vrnem domov. Zgodil pa se je čudež: V enem dopoldnevu sem našel urad, spis in referenta, a zadeva sama je bila takoj rešena. Pri ključkah sem štel samo do tri. Tako sem imel več ko dva dneva prosta in ker že od prej poznam vse znamenitosti Beograda, sem sklenil, da si to pot malo ogledam beograjsko življenje. Popoldne mi je minilo z opazovanjem znanih in že stokrat opisanih beograjskih nasprotij: nebotičnik zraven stare nizke koč, osemcilindrska limuzina zraven škripajoče dvokolice, eleganten pariški čevlčček zraven šumadijskega opanka. Blizal se je večer in mene je obšlo domotožje. Zdal se tam v mlil Sloveniji zbirajo dobrodušni Slovenci pri svojih omizjih, vsak se vsede k svoji stalni mizi, na svoji stalni stol, dobi svojo stalno merico svoje stalne pijače, začne se plemenita tekma v barvah med rdečim cvetkom, črnim dalmatincem in rumenim štajercem, merica se vrsti za merico, cigareta sledi cigareti, modri pogovori grede od brade do brade, potem pridejo šale, smeh in nazadnje pe-

sem, slovenska pesem, bolj ali manj visoko doneča. Mehko mi je postalo pri srcu in spomnil sem se pesnika: Slovenski svet, ti si krasán, ti poln nebeske si milote! Toda, saj so Srbi naši bratje! Saj imajo tudi oni svoje gostione in kafane! Saj tudi oni živo spremljajo svetovne dogodke in gotovo čutijo isto srčno, narodno potrebo, da pri rujni plemeniti ali pri mehkem smederuvcu izmenjajo svoje globoke vsakdanje misli! Seveda, tako je, ne more biti drugače, vsi smo eno! Moje slovenske prsi so se vzbodile in nehotne sem razprostri roke, da bi objel in zagrlil ves bratski srbski narod. Vstopil sem v bližnji lokal in se zvedavo ozrl okrog. Tamle je prijeten kotiček kakor ustvarjen za prisrčno, domorodno omizje. Toda pri mizi sedi en sam gost in mirno sreba svojo juho. Pri sosednji mizi sedi zopet en sam gost, črno kavo ima pred seboj, v roki časopis. Pri ostalih mizah še nekaj gostov, lokal je na pol prazen, dolgočasen. Joj, če pomislim, kaj se zdaj, ob tej uri, dogaja v naših slovenskih gostilnah! Hotel sem se že obrniti, ko mi pride nova misel: Mogoče pa so Srbi tudi v tem naši bratje, da gojijo lepo navado »ekstrašibiceve«. Pristopil sem h gostilničarju: »Je-li to jedina prostorija ili ima još koja soba?« »Ima, brate, samo ti izvoliti!« No torej! Kaj sem rekel? Sedel sem gostilničarju, ki mi je pokazal prijeto sobico toda — popolnoma prazno: »Evo ti, brate!« Nič! Čakal bom, Srbi imajo mogoče drugačen urnik. Ta prizana sobica vendar naravnost kriči po stalnem omizju, po važnih kulturnih pogovorih in po visoki politiki! Naročil sem večerjo. Počasi sem jedel. Da pokazem, da smi-

tudi mi Slovenci ravno tako junaški kakor Srbi, sem sklenil, da naročim kar pol litra vina. Saj ga doma z malimi slovenskimi mericami končno še več spijem: »Molim, pola litere vina.« Gostilničar menda ni prav razumel, ker je nagnil glavo k meni: »Koliko, molim?« »Pola litre! Smederevke!« Široko me je pogledal. Ha, kaj misliš, ti Srbine, da smo mi Slovenci kar tako? K nam pridi enkrat, pa boš še vse kaj drugega doživel. Mar misliš, da imate vi Srbi menopol na junaštvo? Med moje večerjo sta prišla še dva gosta. Vsak se je vsedel k svoji mizi, naročil večerjo in hitro pojedel. Potem z bogom! Jaz sem pa čakal. Moja želja je bila: omizje, omizje! Mora priti, moram ga videti. Vsaj od daleč. Piti nisem hotel več. Nisem tih pijanček. Mene zapije le družba. Naročil sem črno kavo. Pozneje še eno. Toda omizja ni bilo od nikdar. Kako naj si to razložim? Mogoče pa je ta gostilna na preveč prometnem mestu. Omizje hitro skrče, zakotne krčme in stranski pivh. To bo, to! Pečarič bom drug lokal. Pogledal sem na uru. Škora je deset. »Molim, platite!« Kmabli sem iztaknil v skrivnostni potemi stranske ulice drug lokal, lep čeden toda — na pol prazen. Nekaj dolgočasnih zaspih obrezov nobenih povovorov, nobenih razprav, nič smeha, nič petja. »Za zjekati se!« Popil sem merico vina in stopil zopet na ulico. — Borzami Srbi so pa res trezen narod. Mirno hodijo po ulicah nikjer ni vpitja ali razgovorja. Stoji! Tam dobi ne kedo zaukal. Prislulnem. Pomota: avtomobil trobi. V daljavi se sliši zvonkiranje tramvaja. Drugača nič. So pa le drugačni, ti Srbi, kakor mi Slovenci. Zdal mi marnikaj razumem. Le trezen narod lahko toliko prestane in vedno spet vstane. Čudno, namesto da bi se veselil, se me je polotila zavist. Zavida! sem Srbov

njihovo zgodovino, njihovo junaštvo, njihov napredek. Kaj bomo mi Slovenci! Vsa naša zgodovina, vsa naša kultura je povezana z gostilno. Najboljši naši možje so se vtopili v kozarcu, Srbi, to so narod. Zavidam jih. Pa me je naenkrat zavist minila. Ko sem zavil okoli ogla, mi je zadonela nasproti vesela godba in pesem. Kako da se nisem prej spomnil! Srbija je vendar klasična dežela pevačic in ciganske godbe. Tam bom našel izenačenje, ne bo sicer omizij, ampak pijejo pa gotovo. Kakor pri nas. Mogoče še več. Kaj bomo mnogo govorili o Srbih! Nič niso boljši od nas. Če imajo drugo zgodovino, so pa prilike tako nanesle. Tudi mi smo se bojevali s Turki in smo se jih ubranili. Bolje ko Srbi. Slovenska kri ne fali! Pospešil sem korak v smeri proti glasbi in jedrno sem vstopil. Polotila se me trdna misel, da moram ugotoviti, da tudi Srbi pijejo, videti jih moram okajene, vsaj enega, da položim slovenskega brata v sebi. Lokal je bil zelo velik in poln, skoraj nabito poln. Megla tobačnega dima je visela nad mizami godba in petje sta bila glasna. V zraku sem začutil tisto razpoloženje kakor pri nas na ljubljanskem velesjenu ali na kakem žeganju. Hura! Res smo bratje, ena mati nas je rodila, vsi ga njiemo vsak po svoje! Ker ni bilo prazne mize, sem prisedel k nekemu gostu in v svojem navdušenju naročil zopet kar pol litra vina. Plemenec! Tako lepo domorodno mi je pri srcu, da moram to proslaviti. Prekinil me je sosed pri moji mizi: »Očekujete društvo, gospodine?« »Jok! Nemam društvo.« »Sigurno ste stranac?« »Jesam, iz Slovenije.« »A tako, Razumijem.« Kaj razume? Zakaj vprašuje? Zakaj buli v mojega pol litra? Pogledam predenj, na mizo: črna kava, Ozrem se po drugih mizah: povsod kava, kava. Pač, tam daleč

Mikula Letič:

THONET-MUNDUS

dobavlja stole, fotelje, mize in ostalo drobno pohištvo za kavarne, hotele, gostilne, koncertne dvorane, društvene domove, kinematografe, čitalnice in zasebna stanovanja v prvovrstni kakovosti in po najnižjih cenah. — Zahtevajte ponudbe in prospekte!

TOVARNA POHIŠTVA IZ UPOGNJENEGA LESA D. D. V A R A Ž D I N

Domače vesti

Pismo celjskih staršev

Celje bilo in veselo ima zdaj kar dve gimnaziji, da je res lahko ponosno. Toda pričetek je povsod težak in tako so težave tudi sedanje razmere na obeh celjskih gimnazijah. Iz vrst staršev smo prejeli: Prod tremi tedni so se pričeli pouk na državni realni gimnaziji v Celju po dosedanjem načinu in skupnem zavodu. Nekaj dni pozneje pa je bila ustanovljena II. državna gimnazija, zaradi česar so učence in učence porazdelili na oba zavoda. Zda pa čujemo, da nameravajo izvršiti novo delitev, tako da bi obiskovali eno gimnazijo samo dečki, drugo pa samo deklice. Ker je delitev neprimerno manj nego dečkov, je taka razdelitev po spolu nemogoča. Doselej je šolsko okolje ustrezalo željam staršev, da bi bili otroci iste družine delični samo dopoldanskega ali pa samo popoldanskega pouka. Po novi delitvi pa

Grobnice in spomenike

kamnoseka stavbna dela izvršuje po nizkih cenah kamnoseško kiparsko podjetje

FRANJO KUNAVAR, Ljubljana — Tel. 49—09, pokopališče Sv. Križ —

tega ne nameravajo več upoštevati. To bo nam staršem povzročalo docela nepotrebne skrbi in delo, ker so bili naši otroci doslej pol dneva v šoli in odsotni od doma, medtem ko bodo sedaj gimnazijci v rodbinah, kjer je več otrok, doma delno dopoldne, delno pa popoldne, tako da bodo starši ves dan zaposleni z otroki.

Doselej smo tudi imeli starši pravico odločati o tem, ali se bodo naši otroci na gimnaziji učili francoščine ali pa italijanščine. Tudi to hočejo zdaj spremeniti, tako da bo šolsko okolje samo odločilo, katerega jezika bodo učili naši otroci na gimnaziji. Starši smo si že nakupili za svoje otroke knjige za pouk francoščine ali pa italijanščine, za kar smo se pač bili odločili. Po novi razdelitvi pa si moramo kupovati nove knjige. Tako imamo v teh težkih časih nepotrebno in zelo občutne stroške. Ali je vse to potrebno?

Poudarjamo, da vodstev obeh zavodov ne zadene nobena krivda. Nujno prosimo banško upravo, da bi zadevo čimprej urenila in upoštevala upravičene želje staršev, ki imajo seveda največ zanimanja na smotni vzgoji svoje mladine.

Kvalitetna optika
Ljubljana PASAŽA NEBOTIČNIKA
Zajec

Službeni list dravske banovine objavlja v št. 80 od 5. oktobra: odločbo o znižanju carine na sivo in belo surovo železo; navodila za opravljanje zdravniške pripravniške službe na deželi; navodilo o ocarinjenju svetilnih in polsvetelnih trakov za sanitarne bandažne predmete; odločbo o činu raznih šol in tečajev; dopolnitev člena 4. pravilnika o ureditvi prometa z devizami in valutami; nove telefonske zveze z beško Avstrijo, Nemčijo in Italijo; spremembo meje župnišča Podzemelj in Semič; uradno obzoro Narodne banke glede fakturiranja v prometu z Nemčijo in glede prodaje bonov za druhne ter razne objave iz »Službenih Novin«.

HIŠNE GOBE

In najrazličnejših škodljivcev v naših skladiščih, na njivah, na vseh rastlinah itd. daje pojasnila in navodila poobli. agronom **Ing. Prezelj, Wolfova 3, tel. 34-73, Ljubljana**

Opozorilo hrvatskega bana delavstvu.

Zadnji čas je bilo v banovini Hrvatski več stavk, ki so se izkazale za neoljalne. Banška oblast v Zagrebu zato opozarja delavstvo, naj ne naseda nobenim parolam, ker pogosto krat v napačnem mnenju, da se bori za lastne pravice, pomaga tujim interesom. Podražanje živil je močno zadelo delavstvo in mednarodni zapletki so tudi v Jugoslaviji poslabšali življenjsko stanje. Zato bo banška oblast upoštevala vse upravičene delavske zahteve, vendar pa naglašja, da se to more zgoditi samo po tistem načinu, ki ga določa uredba o reševanju delavskih sporov. Po tej uredbi je stavka dovoljena, v kolikor predhodno posredovanje prvostopne oblasti ne dovede do sporazuma. Strajk je docela zabljen edino v onih podjetjih, kjer bi utegnili neposredno škodovati splošnemu javnemu blagru, kakor je preskrba z živilom, z vodo in podobnim. Banška oblast poudarja, da je dolžnost hrvatskega delavstva, da samo po zakoniti poti zahteva svoje pravice, nikakor pa ne sme nasedati agitatorjem, ki ga nagovarjajo k nedopuščenim stavkam. Vsak nelegalni štrajk ali nasilen postopek, ki bo v nasprotju s predpisi in v škodo skupnosti, bo zatrt z najodločnejšimi ukrepi, ne glede na to, ali za bo sprožilo delavstvo ali delodajalec.

NEMŠKI SE NAUČITE

lahko in naglo, dopisnim putem na svojem domu s pomočjo nove originalne metode (z zakonom zaščitene), ki je zasnovana na mnemotehnikah (veščini zapomenja) in psihodinamiki, ki jo je ustvaril g. Petar B. Petrovič, pisec knjige: »Praktični kurz vsejstine pamčenja in urednik Okultistične biblioteke. Kurz traja 6 mesecev. Mesečno predplačilo din 30. Brezplačno pošljemo vsakomur poskusno lekcijo. — Okultistična biblioteka, Beograd, ček. račun 54.998, poš. pretinac 876.

Zveza bojevnikov v Ljubljani priredi v času od 25. do 27. oktobra potovanje v Beograd, na Avalo, Oplenac in v Arandjelovac. Stroški za to potovanje (vožnja po železnici III. razreda brzovlaka, vožnja z avtobusom iz Beograda do Oplena in prenočišče) znašajo za osebo 350 din. Prijave sprejema pisarna Zveze bojevnikov na Masarykovi cesti (palaca »Grafike« I. nadstropje v bližini glavnega kolodvora). Zveza vabi k udeležbi predvsem one, ki so že doslej potovali z Zvezo bojevnikov na razna bojišča in tudi ostale, ki še niso videli veličastnih spomenikov na Avali in Oplencu. Izletniki si ogledajo tudi najlepši del Sumadije, med drugimi Gospodarsko zadrugo v Vjenčcu in banovinsko zdravilišče v Arandjelovcu. Podrobne informacije dobite v zvezni pisarni med uradnimi urami od 8. do 12. in od 15. do 18. ure.

Prošnja rodoljubom! Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani sporoča: Naše obmejne podružnice se obračajo na nas z milo prošnjo, za kakršnekolik knjige za otroško revno mladino. Zato ponovno pravimo prosimo vse rodoljube, naj vse knjige, revije in časopise, ki jih morejo utrpiti, pošljejo v našo pisarno: Gosposka ulica 12. (Novinarski dom) pritličje levo. Odbor bo vse pošiljke takoj odposlal na pristojna mesta. Lepo prosimo!

Večerni trgovski tečaj

ZAČETEK 8. OKTOBRA.

Knjigovodstvo, računstvo, korespondenca, trgovstvo, stenografija, strojeписьje, nemščina itd.

Informacije in prospekte daje ravateljstvo trgovskega učilišča

Christofov učni zavod, Ljubljana — Domobranska c. 15 (telefon 43-82)

Strojepisna šola

Dnevni, večerni, začetni, nadaljevalni tečaj.

Posebni dnevni in večerni tečaj za knjigovodstvo, pisarniška dela, trgovsko, menično pravo, računstvo, stenografijo, tuje jezike.

Informacije daje trgovsko učilišče **Christofov učni zavod**, Ljubljana — Domobranska c. 15 (telefon 43-82)

Štiri smrtno žrtve železniške nesreče.

Kakor smo včeraj kratko poročali, je prišlo v Sumadiji do hude železniške nesreče med postajama Kusadom in Glibovcem. V sredo zjutraj sta trčila brzovlak in posebni vlak, ki je prejšnji večer krenil iz Zemuna proti Prahovemu, da bi prevzel nemške izseljence iz Besarabije. Nesreča se je primerila na kraju, imenovanem Pljoštara. Iz Beograda je prihajala na pomoč posebna kompozicija z reševalnim osebjem. Reševalci so iz ruševin poštnega vagona brzovlaka najprej potegnili Radislava Stefanovića, čigar telo je viselo vkleščeno med dvema vagonima. Takoj nato so našli truplo Aleksandra Todorovića, višjeje tainika poštnega ravateljstva v Skoplju, ter Milorada Delića, čigar poklic se ni ugotovljen. Našli so ga v poštnem vagonu. Vsi ti trije so bili že mrtvi. Iz poštnega vagona so nato potegnili še tri težko ranjene. Najhuše je bil poškodovan poštni uslužbenec Jovan Zorić iz Beograda, ki so ga nezavestnega prepeljali v beograjsko bolnišnico. Na operacijski mizi je izdihnil. Deset ostalih potnikov in uslužbenecv je bilo več ali manj nevarno ranjenih. Odpeljali so jih v Beograd in jim že spotoma nudili vsaj nužno pomoč. Železniška komisija je takoj začela vršiti preiskavo, da dožene kdo je kriv. Zasllišanja bo treba vse uslužbence in predmeti vse listine prometnega osebja obeh vlakov.

Pri žlti žilji, bolečinah v križu, zastoj u krvotoka, jeter in nezadostnem izločevanju želoda, nastalih vsled zapeke, se dosežejo vedno odlični uspehi z naravno »Franz-Josefov« grenko vodo. Bolniki radi jemljejo preizkušeno »Franz-Josefov« grenko vodo in jo dobro preneso tudi pri večkratni porabi. Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Ita Rina je dobila sina. V »Vremenu« čitamo naslednje poročice: Ito Rino smo videli v nekem njenem filmu kot mlado mater, ki je rodila prvega sina. Pretekli četrtek zjutraj je gospa Ita Rina-Gjorgjevičeva v zdravilišču »Vračar« odigrala še eno tako vlogo, samo da to ni bilo za film. Dobila je sina in tako opravlja najvažnejšo vlogo v svojem zasebnem življenju. Sprejela nas je zelo ljubizno, nasmejana in vedra. Med tem ko sta se dve bolniški sestri trudili okrog nje, da jo čimbolje uvedeta v njeno novo vlogo, je gospa Ita Rina zapuščala vtis izraelke, ki je v svoji najboljši vlogi. Teda maš sin Ite Rine ob svojem prvem svidenju z novinari ni bil razpoložen. »Moj sin ne bo filmski igralec,« je rekla Ita Rina, ki zelo pozornost spremlja vsak pokret svojega sina. »Vidite, ni mu do fotografske kamere in do poročalcev.« Mali sinko je izražal svoje nezadovoljstvo z glasnim jokom.

Pri zaprtju in motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec navadne Franc Jožefove grenčice.

Skerjančeve skladbe za mladino. Skladatelj Lucijan Marija Škerjanec je napisal deset klavirskih skladb za mladino, ki so izšle v posameznih številkah mladinskega lista »Zvonček«, letnik 1939. Te skladbe je izdala zdat Glasbena Matica ljubljanska v svoji najnovejši ediciji ter jih izročila te dni na književni trg. Edicija stane 15 din.

Specialist dr. L. Trauner ordinira za revmatična obolenja. Zagreb, Dolac 1/III. Tel. 23-486. (—)

Omna mednarodna razstava umetniške fotografije v Zagrebu je bila svečano odprta včeraj ob 11. v starem umetniškem paviljonu na Trgu kralja Tomislava. Razstavljajo najboljši fotoamaterji 13 držav okrož 400 zbranih umetniških fotografij. V današnjih dneh je zagrebški fotoklub bržčas edini na svetu, ki prireja mednarodno razstavo. Najlepše so zastopane Jugoslavija, Sovjetska Rusija in Italija. Razstava bo odprta dnevno od 9. do 17. ure, do vključno 28. oktobra. Za obisk razstave velja na železnici ugodnost polovične vožnje.

PEGEŠAN KREMA
PROTI SONČNIM IN DRUGIM PEGAM, LIŠAJU IN NEČISTI KOŽI
DROGERIJA KANČ LJUBLJANA MARIBOR

Sortirana jabolka za zlino in krompir, ima na zalogi Trgovska poslovalnica Kmetijske družbe, Novi trg 3. (—)
Več dobro ohranjenih mlinskih, duhovskih in drugih voz odprtega mestni pogrebni zavod v Ljubljani. (—)

Polocija že dolgo iskala. Poženel, s katerim se dotlej še nikoli v življenju nista videla, je na hodniku vagona malo prej pristopil k njemu in ga poprosil ognja. V resnici ni bilo nobenega resnega povoda, da policija Avsenke aretirata, in ko se je prepričala o njegovi nedolžnosti, ga je takoj izpustila na svobodo. G. Matevž Avsenek med vsemi, ki ga poznajo, uživa sloves resnega, poštenega delavca in ni še nikoli imel opravka s sodiščem. Pri Poženu pa so v resnici našli več stvari sumljivega izvora in je bil izročen sodišču.

STEKLENICE kupimo

samo Franz Josef. Drogerija KANČ, Židovska ul.

Premožen posestnik je ubil mlado gosposdino. V Jaši Tomiču v Vojvodini je nekada Elizabeta pred dnevi osumila zakonca Geirja, da sta ukradla nekaj perla in krompirja. Geirja sta vložila tožbo pri sodišču, ko sta se vračala domov in sta šla mimo Elizabetinega doma. Je Elizabeta vzkliznila: »Lopovi, lopovi! To je Geirja tako razsrdilo, da je z ženo planil v hišo in napadel Elizabeto. Najprej sta jo pretepla, toda Geirju še ni zadostovalo. Skočil je na dvorišče po sekuro in zamahnil po Elizabeti, da je na mestu izdihnila. Po aretaciji sta zakonca Geirja nekaj časa tutila zločin. Nato pa enkrat vse priznala. Senzacija v okolici je tem večja, ker je Geir premožen posestnik, ki premore 40 oravol zemlje. Pred 6 leti je umrl njegov oče, zaradi bolehanja na možganih, zato bodo tudi aretirana preiskali psihiatri, da doženejo, če je bil pri zločinu sloh pristevit.

Pekel v družini. V vasi Osudjevu v občini Vojakovcu pri Krizevcih na Hrvatskem se je zgodila strašna družinska žalost. 58letni posestnik Anton Prusović je poplaval v svoji zidani sosedom Šimnom Rumenjakom, ko je prišel v zidnico njegov 30letni sin Pavle. S sekuro v roki je hotel sin izsiliti, da odnese vinski most. Oče se je uprl in je nastal prepri, kakor se večkrat doslej. Sosed Rumenjak se je odstranil iz kleti in je šel v vas povedat, da sta se oče in sin spopadla. Od Rumenjaka obveščena o pretepu se je Prugovičeva žena Antonia brž podala v vinograd. Sin je ni pustil v kleti in je lahko samo skozi vrata videla, da leži mož krvav na tleh. Hitela je v vas po zeta, medtem pa je sin pokrtil truplo svojega očeta s slamo in zažgal kiet. Kmetje, ki so prihitali na pomoč, so še izvlekli truplo iz goreče kleti, izgoreli na sta že obe nogi do kolena, obe roki in tudi glava je bila tako ožgana, da obraba ni bilo mogoče spoznati. Za pasom je imel pokojnik zaprt nož, kar pričuje, da se oče ni branil z nožem. Na desni strani vrata je bila globoka rana, zadana od sekire. Ubijalčeva mati Mara je izpovedala, da se je že dolgo bala nesreče. Oče in sin sta se večno previrala in pretenala, da je bil v držini pravcati pekcl. V veliki meri pa je bil oče sam kriv, ker je že sina od mladih nog navajal k zlobnosti. Sin je izpovedal, da mu uboja ni žal, ker se je eden moral umakniti.

Monterje
za kurilne in sanitarne naprave
SPREJMEMO.
Obširne ponudbe pod »Graz Za 408« na Annonc. Exped. Ringler, Graz, Max-Reiner Ring 6.

Iz Ljubljane

Smrt vrliga narodnjaka. Na Vodnikovi cesti 5 v Ljubljani VII je umrl g. Anton Miškot, nadspredovnik državnih železnic v pokloju. Včeraj ob 16. so ga železniški pogrebci sremili izpred hiše št. 31 na pokopališče v Dravljah. Pokojnikovi prijatelji iskreno čustvujejo z vdovo in tremi sinovi. V počastjeje spomina pokojnikovega pa so nam poslali naslednje vrstice: »V mrčni dan je posijalo sonce in vsa narava je zažarela v tisočih barvah. Venci gora so odkrili obličja in tak jesenski dan, kakršne si Ti ljubil, smo šli za Teboj, gospod Anton, na to Tvojo zadnjo življenjsko pot. Pust in prazen je postal Tvoji dom, kakor je puho in prazno v srcu nam, ki smo Te poznali. In Tvoji vrt, kamor si rad zahajal sedet, ne bo več videl gospodarja. Zaman čaka drevice, obloženo z obiljem zornih sadov, da prideti in vzameš plačilo za trud. In v pomladi, gospod Anton, kdo bo šel ribarit, gori na vrhniško stran? In kam bomo šli mi, ki smo prihajali k Tebi v vas in si imel za nas vedno lepo besedo in gostoljubno srce? Kakor lisano listje, ki se usipuje z dreves, tako je, gospod Anton, list Tvojejega življenja odločil tja, kamor pelje pot nas vse. Prišla bo pomlad v zelenju in cvetju. Vse naokoli bo vstala naroda, ki si jo ljubil, v novo življenje. Takrat bomo, gospod Anton, nabrali cvetja v pomladi in Ti ga prinesli. Pokramljali bomo o starih dneh in Ti se boš radostil cvetja. Dotlej pa, gospod Anton, sladko spi! — Kl.

Odpočijte in razvedrite se

v krasni, svetli in zračni kavarni hotela »Slon« v I. nadstropju. Številni tu in inozemski dnevniki, revije in ilustracije. Lep razgled na promenado Ljubljane. Klubska soba za seje in ločne družbe

Hišna zaščita. Kr. banška uprava dravske banovine v Ljubljani je ponovno obvestila, da morajo vsi lastniki hiš, večjih od dvonadstropnih, industrijska in večja trgovska podjetja nabaviti gasilne potrebščine, zlasti pa male vstavljive ročne brijalne. Mestno poglavarstvo je hišne posestnike že pozvalo, naj pospravijo in urede svoja podstropja ter nabavijo gasilno

orodje, predpisano po pravilniku. Ker marsikdo temu pozivu še ni ustregel, ponovno opozarjamo prizadete lastnike hiš in podjetij, da store to čim prej, najkasneje pa v roku, ki ga bo določil mestni gasilski urad pri ponovnih ogledih. Če prizadeti do tega roka ne bodo ugodili zahtevam, bo mestno poglavarstvo prisiljeno ukreniti vse potrebno na stroške lastnika poslopja samega.

Touček
neguje zobe z zobno kremo
GIMEAN

Deveti oktober na Viču. Dne 9. oktobra se bomo ob šesti obletnici marsejske tragedije z bolesto spominjali prvega vodnika našega naroda blagopokojnega Viteškega kralja. Tudi viški Sokol, na čigar pobudo je bil postavljen prvi spomenik po marsejski tragediji v naši domovini, bo priredil pred spomenikom kralja Mučenika žalno spominsko svečanost, ki bo v sredo 9. t. m. ob 19.15. Na sporedu bo petje združenih pevskih zborov Sokola in Edinosti, spominski govor staroste br. Pavla Borštnika in polaganje venca. Vabimo sokolsko članstvo, naraščajo, deo in vsa široko narodno javnost, naj se te pietetne svečanosti udeleži v polnem številu in tako izkaže spoštovanje nepozabnemu kralju Vitcu in mučeniku. Naj ta dan obnovimo priredo, da bomo zvesto čuvali naročilo blagopokojnega kralja in Jugoslaviji močno in neokrnjeno izročili v varstvo mlademu kralju ob njegovem nastopu na kraljeviški prestol. Naj nam bo ta zaobjuba v teh težkih časih ometa. Slava Viteškemu kralju Aleksandru I. Učitelj!

K. PUČNIK

Ljubljana, Frančiškanska 3

KROJASTVO ZA DAME IN GOSPODE
Najelegantneje oblačil za lastne zaloge najboljših blagov in tudi iz prinešenega blaga. Balonski plašč!

Delavski prosvetni večer bo v ponedeljek 7. oktobra točno ob 19.45 v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti 22-A. Na prireditvi sodeluje poleg delavske glasbenega društva »Zarje« tudi pevska družba »Sava« ter solista, člena Narodnega gledališča v Ljubljani, Milica Polajnerjeva in Vladislav Rakovec. Vstopnina je 2 do 5 din in se dobe vstopnice v predprodaji v društveni sobi »Zarje« v Delavski zbornici, Miklošičeva c. 22-AI, na dan prireditve na večer pri blaginji. K prireditvi, ki tvori uvod v letošnje delavske prosvetne večere, vsi najvjudneje vabljeno. (—)

SUHO SKLADIŠČE

v Ljubljani, prostorno, uporabno obnem za delavnico isčem. — Ponudbe na Reklam ROZMAN, Ljubljana — Pražakova 8/L

Mezdno gibanje v krojaški stroki v Ljubljani končano. Posledice izrednih razmer so pristile tudi krojaške pomočnike, da so zahtevali povišek osnovnih mezd. Delodajalci so takoj pričeli zadevna pogajanja ter po možnosti upoštevali težnje pomočnikov. Za čas pogajanj so jim povišali draginjsko doklado na 20%. Na šestih sestankih so mojstri pretresali vse težkoče, ki so združene s povišanjem mezd. Največ pomislekov je zaradi posledic, ker bo neoljnbno povišanje cen krojaških izdelkom, dohodki večine naročnikov pa se niso povišali v razmerju z naraščajočo draginjo. Posledica tega bi utegnla nastati še slabša zapletitev v krojaški stroki in s tem v zvezi brezposelnost pomočnikov. Z obojestranskim popuščanjem je prišlo do sporazuma v četrtek zvečer, ko so delodajalci pristali na 27% povišek osnovne mezd kolektivno povišanje cen za izdelke krojaških del.

S. K. Grafika. Otvoritev plesnih vaj bo v nedeljo dne 6. t. m. ob 15. uri v dvorani Delavske zbornice. (—)

Pri glavobolu
BAYER
Pyramidon
TABLETE
Ogl. reg. pod S. B. 1318 od 15. XII. 1938

— Zobozdravnik dr. Jos. Tavčar, nebotnik, tel. 3393, izvršuje zobozdravniška dela za javne in zasebne nameštence po cenah od 1. avgusta 1939, dokler ne bodo urejeni njihovi prejemki.

Starinske predmete, pohištvo, porcelan, steklo, kipe, lustre, nakit itd. stalno kupuje trg. Dorotheum, ing. Rodšek, Ljubljana, Miklošičeva 12, vis-a-vis hotela »Uniona«.

— Odpiranje in zapiranje manufakturnih trgovin v Ljubljani. Sekcija trgovcev z manufakturnim blagom je na svojem širšem sestanku soglasno sklenila, da bo pričenši s ponedeljkom 7. t. m. veljal sledeči delovni čas v manufakturni stroki: od 8. do 12. ure in od 14. do 18. ure. Članstvo se naproša, da se sklepa točno drži, kupujoče občinstvo pa prosí, da to upošteva pri nakupu blaga. (—)

200.— din nagrade

dobi tisti, ki privede psa volčjaka, ki sliči na ime »Segrime« z ovratnikom s številko iz Celja. Pes se je izgubil v petek 4. t. m. v Ljubljani pred kolodvorom. Oddati ga je treba na policiji v Ljubljani, na vogalu Tyrševe in Masarykove ceste.

— Ikonen. V Ljubljani sta se včeraj poročila g. Pavel Anderlič in gđc. Berta Sotova, oba urednika pri zavarovalnici »Sava«. Naprednemu in nacionalnemu paru naše iskrene čestitke z željo: bilo srečno!

STARO ŽELEZO

kupuje vsako količino po najvišjih cenah
»OBNOVA« d. d.,
Ljubljana
Vošnjakova ulica št. 24

— Poroča. Danes se poročita v cerkvi sv. Jakoba a. inž. Alojz Mužinič in Bolana Pezardeva, učiteljica. Cestitamo!

— Prostovoljna gasilska četa Ljubljana-mesto proslavi v nedeljo dne 13. t. m. 70 letnico svojega obstoja. Da si more nabaviti najprej potrebne orodje, ki bo služilo nesebično v dobro ljubljanskemu meščanstvu, je četa izdala za jubilej loterijske srečke z lepimi dobitki.

Cloro
O. ŽUZEK

— Otok se je opedel do smrti. Kakor smo poročali, so pred dnevi pripeljal v bolnišnico komaj 2 leti starega Janezka Sušterja, posestnikovega sinčka iz Zadobrova, ki se je domajiral z vžigalicami, pa si je zapalil obleko in dobil op-kpine po vsem telesu. Otroku so v bolnišnici zdravniški posvetili vso skrb, a njihovo prizadevanje je ostalo zaman in v petek popoldne je nesrečni Janezek umrl.

Kupujte srečke

drž. razredne loterije v glavni kolekturi
VRELEC SREČE
ALOJZH PLANINEK — LJUBLJANA
Beethovnova ul. 14.

— Cenjeno občinstvo opozarjamo na Dvorsko knjižnico v Gregorčičevi ulici. Knjižnica je dobila spet novo pošiljko knjig. Odprta je zdaj vsak dan od 10. do 12. in od 16. do 20. ure. Oglejte si izložbo! (—)

Primarij dr. Jože Flajs
zopet redno ordinira

Internistka
dr. Božena Merljak
zopet redno ordinira

Dr. IGOR TAVČAR
zopet redno ordinira

— Danes in vsako nedeljo ob 16. uri popularni plesni tečaj Jenkove šole v Kazini ob žnižni čenarjal. V ponedeljkov začetniški tečaj se sprejemajo še dame-zacetnice. V torek ob 20. uri nadaljevalni in v sredo ob 20. uri izpopolnjevalni tečaj. Posebne ure in informacije dnevno. (—)

Divji kostanj in želod
kupuje po najvišjih cenah
V. H. ROHRMANN

— Večerni trgovski tečaj prične dne 8. oktobra. Informacije, prospekte daje trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15. (Telefon 43-82).

Bukov žir

zrelo, odpadlo blago KUPUJEM v vagonskih pošiljkah — franco vagon nakladalna postaja. — Poudbe na REKLAM ROZMAN, LJUBLJANA, Fražakova 8/L.

— Pletne vaje »Zarja« bodo danes ob 15. uri v dvorani »Metropol«. Vaje se vrše pod vodstvom plesnega mojstra g. Jenka. Pričite! (—)

Od 15. oktobra do 28. novembra t. l.
L. PRIVATNI IZLOŽBENI TEČAJ
ARANŽERSKI za vse stroke
ENGELMAN ALBIN
vodja tečaja — Ljubljana, Tavčarjeva 1/III.
Zahtevajte prospekte!

— Dnevni in večerni tečaj za »trojeplje, stenografijo, knjigovodstvo, korespondenco, računstvo, tuje jezike itd. se pričnejo na Ljubljanskem učilišču »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15. Informacije, prospekte daje ravnateljstvo osebno ali pismeno. (—)

Proč s starimi izložbami!
ARANŽERSKO DRUŠTVO, LJUBLJANA
Vodja tečaja:
Deršek Ivo, aranžer
tv. I. C. Mayer, Ljubljana
Sprejema prijave
in daje informacije

— Davčna uprava Ljubljana mesto razglašuje, da bo dne 7. oktobra ob 9. uri popoldne javna dražba zarubljenih predmetov v skladišču na Poljanskem nasipu št. 40, prvo nadstropje. Prodajalo se bo razno pohištvo, moka in ženska kolesa, pisalni stroj, radio aparat, klavir, moski površniki, knjige, ženski klobuki in stanniki, stenske in žepne ure (stoparice) špeciarijo blago, moski in ženski čevlji, divan, zofa, lestence, Cankarjev kip, relief borec, ženska soha, sardine v škalah itd. (—)

— Po razstavi akad. slikarja Rika Debenjaka, ki je odprta od 9. do 18. v Jaka-pičevem paviljonu, bo imel danes ob 11. predstnik Društva slovenskih likovnih umetnikov prof. Saša Santel vodstvo. Ljubitelje lepe umetnosti opozarjamo, naj si zagotovijo ogledajo razstavo, ker je malo verjetno, da bo podaljšana.

— Razstava mladega slikarja Ljuba Ravnikarja v galeriji Obersnel je dosegla pri našem kulturnem občinstvu zelo lep uspeh. Če si je še niste ogledali, jo obiščite danes, da ne boste ostali prikrajšani za lep umetniški užitek.

ZUNDAPP O. ŽUZEK
MOTORNI KOLESA
VSAK MODEL DOBIŠE TAKOJ

— Ljubljanski aranžerji se oglašajo! »Čim lepša izložba je sodobnost časa! Aranžersko društvo v Ljubljani, bo že težko pričakovani večji praktični aranžerski tečaj a. vse stroke pričelo 14. t. m. v ponedeljek ob 8. uri zvečer v bivši kino dvorani »Tivoli«, ki bo trajal 28 dni in to za člane in nečlane. Tečaj se bo vršil v večjem obsegu, ter bo zaradi ugodnosti lahko dostopen vsakemu zainteresu. Tečaj bo vodil po najnovejšem inozemskem zgledu priznani aranžerski strokovnjak g. Deršek Ivo, aranžer pri tvrdki I. C. Mayer, Ljubljana; večkratni nagajane aranžerskih del. Istotam bo prejemal prijave in dajal začetne informacije. Aranžerska dela tečajnikov bodo proti zaključku razstavljena v pogled g. trgovcem in javnosti, nakar sledi podelitev nagrade za najlepšo izložbo v tečaju. Cenj. gđ. trgovce in podjetja pa vlijudno prosimo, kateri želijo, da se njihovi izdelki oz. blago razstavi in silka na tem tečaju, naj nam svoje blago pošljejo do 14. t. m. na naslov: Društvo izložbenih aranžerjev, Trg. dom, Ljubljana Gregorčičeva ulica.

— Naštavljenec veletrgovca A. & E. Skaberne v Ljubljani se s tem najlepšo zahvaljujejo gospodoma Šefoma Avgustu in Milanu Skaberne, da sta jim po lastni uvidenosti izdatno zvišala plača.

— Namesto cvetja ob smrti predragega prijatelja g. Andreja Rapeta, banovinskega šolskega nadzornika, poklanja g. Polde Kovač, tenorist kraljeve opere v poktoju, 100 din za slepe, za kar se mu Društvo sipeh iskreno zahvaljuje. (—)

— Drevi ob 20. uri bo otvoritvena plesna valja plesne šole na Taboru. Vodí plesni mojster br. Trošt. (—)

— Džr mestnim revežem. Za mestno kuhinjo v cukramni sta darovala uprava gluhoonemce 75 kg solate, trgovina z zelenjavo I. Pieltek pa 10 kg spinaca, 30 kg stročjega fižola in 70 kg krompirja. V gotovini je darovala za mestne reveže neimnovana 300 din, neka druga oseba, ki prav tako noče biti imenovana, pa 100 din. V poštastitev spomina pok g. Franca Rojina, strugarja, je pa darovala rodbina Rojina iz Šiške 150 din. Mestno poglavarstvo se vsem dobrotnikom najtopleje zahvaljuje tudi v imenu obdarovanih.

Iz Celja
— Makimalne cene kruha v celjskem srežu. Sresko načelstvo v Celju je odredilo na podlagi zakonitih predpisov, da smejo pekovski mojstri v celjskem srežu od ponedeljka 7. t. m. dalje peči kruh po naslednjih maksimalnih cenah: 1 kg kruha iz enotne krušne moke (ljudski kruh) po 5 din, žemlje v teži 4 dkg iz enotne bele moke po 0,50 din in žemlje v teži po 8 dkg iz enotne bele moke po 1 din. Kruh iz enotne krušne moke morajo pekovski mojstri peči v komadih po 1 kg in ½ kg. Maksimalna cena kruha pri peku je obvezna tudi za trgovine. Popust, ki ga morda dovolí pekovski mojster večjim odjemalcem, gre v njegovo breme. Ljudski kruh se sme dajati na prodaj šele dan po peki. Nočno delo v pekarnah je prepovedano. Za prestopke je predvidena kazen po zakonitih določilih.

— Povišanje pištrgovskim pomočnikom. Na številna vprašanja o banski uredbi o povišanju minimalnih mezd sporoča-

— Zrebanje I. efektne loterije Legije korodnih borcev v Celju danes popoldne ob 3. uri v Narodnem domu. Izrebane številke bodo objavljene v dnevniki v teku tega tedna. (—)

— Prodaja stavbnih parcel. Mestna občina je prodala Justini Jarhovi stavbno parcelo pri Sp. Lanovžu po 40 din kvadratni meter, Francu Zdovcu iz Trnovelj in državnemu upokojencu Ivanu Štruklju iz Ljubljane pa po eno stavbno parcelo pri Mestnem zavetišču v Medlogu po 27 din kvadratni meter.

— Promenadni koncert vojaške godbe bo danes od 11. do 12. pred mestnim poglavarstvom. Spored je naslednji: Binički: »Na Drini«, koračnica, Mozart: »Titus«, uvertura. Verdi: »Traviata«, fantazija. Šraber: »Dalmatinski šajkaš«, pesem. Petrovič: »S brda i dolca, potpuri. Vačkar: »Riviera«, koračnica.

— Nabavite si srečke drž. razredne loterije takoj v podružnici »Jutra« v Celju, ker bo zrebanje že v nekaj dneh.

— Umrla je v petek zvečer na Levi 28 pri Celju v starosti 69 let gostilničarica g. Marija Širšeta, mati posestnika g. Franja Širšeta. Včeraj zjutraj pa je umrla v St. Juriju ob juž. žel. v 29. letu starosti posestnikova hčerka gđc. Karolina Ferle-

Naši dramski umetniki o filmu Zbogom, mister Chips

V gl. vl.: Robert Donat in Greer Garson

G. ravnatelj in dramaturg Pavel Golja:
Razveseljivo, da dobimo v teh žalostnih časih tako plemenito, prisrčno in toplo delo na ogled.

Ga. Mira Danilova:
Film je čudovit; na mene je tako izredno vplival, da sem bila potem ves dan prisrčno dobre volje.

G. Emil Kralj:
Film me je nad vse navdušil. V sedanjih razmerah pa vpliva tak film naravnost odrešujoče. V njem sem našel Predstave zaradi velike dolžine ob 10.30 matineja po znižanih cenah in ob 14.45, 17., 19. in 21.15 uri.

toliko plemenitosti, srca, duše in lepote, kar me je za dolgo dobo obogatilo.

G. Ivan Jerman:
O filmu lahko povem samo najlepše in najboljšje. Film je v vsakem oziru popolna umetnina. Kar se igre tiče pa lahko rečem, da jo moremo vzporediti z načinom igranja hudožestvenega teatra. Iz tega filma odseva vsa veličina in vse vrline angleškega naroda.

KINO UNION, tel. 22-21

mo, da znaša od 1. t. m. minimalna plača trgovskih pomočnikov ob 10-urnem delovnem času v krajih z več kot 5.000 prebivalcih 1.375 din na mesec ali 5.50 din na uro, v krajih z manj kot 5.000 prebivalci pa 1.250 din na mesec ali 5 din na uro. Za hrano se sme računati samo 12 din, za stanovanje pa 2 din na dan.

— Socialno... Več mestnih delavcev je prosilo mestno občino, da bi jim nabavila premog, ki bi ga potem odplačevali v obrokih, ker si sami pač ne morejo naekrat nabaviti večjih količin premoga. Mestni svet pa je njihovo prošnjo gladko odklonil, češ da bi šlo v tem primeru za predujem, ki po nekem prejšnjem sklepu mestnega sveta ni dopusten. Župan je sicer izrazil mnenje, da bi zadevo vrnil pristojnemu odboru, kljub temu pa so vsi ostali člani mestnega sveta glasovali za prejšnj finančnega referenta in odklonili prošnjo revnih mestnih delavcev.

AVTOMOBILISTI POZOR!

Ugodno se prodajo malo rabljeni osebni avtomobili Opel Olympia, Kadett, Tatra, DKW. Vsi vozovi so v najboljšem stanju. Na zalogi imamo tudi še nekaj avto-gum dimenzije 22 col in različne dimenzije za luksuz avtomobile.

Polzve se pri OPEL zastopstvu

Šelman, Celje,
Mariborska 5, telefon 241.

— Združenje trgovcev za mesto Celje obvešča vse trgovce, da je treba voditi kontrolne knjige le za blago, ki je prispelo v trgovino po 1. oktobru t. l. Na stare zaloge se vodstvo kontrolnih knjig v trgovinah na drobnino ne razteza.

— O povzemanju plač mestnim uslužbenecem ni bilo govora v petek zvečer na javni seji mestnega sveta. Zaradi naraščajoče dražnje smo pričakovali, da bo to pe-rečo zadevo rešili vsaj sedaj. To se pa ni zgodilo. Namesto nujno potrebnega povznanja plač pa so bili mestni uslužbeneci pred kratkim deležni povznanja delovnega časa za eno uro na dan ...

ZUNDAPP
MOTORNA KOLESA MODELI OD 125 - 600.
RADIO APARATI PISALNI STROJI
RADIO-TOPLAK-CELJE
PREŠERNOVA 5/1

— Dijaški kuhinji v Celju je daroval tehnični razdelek sreskega načelstva v Celju 220 din nameste venca na grob g. Darinke Stefanjeve, soproge g. inž. Vsevoloda Stefanija v Ljubljani.

OTROSKI VOZICEK, kolo ali šivalni stroj najbolje in najhitreje kupite, prodate ali zamenjate v trgovini

JOSIP URŠIČ — CELJE, NARODNI DOM.

— Pomanjkanje vode je bilo v Celju tudi včeraj zelo občutno. Zaradi plazu nad Fužinami pri Vitanzu se je namreč v četrtki pokvarila glavna cev mestnega vodovoda. Škoda so v četrtki ponči popravili. V petek zjutraj pa je nastal težek defekt na glavni cevi ob cesti na Fužinah. Voda, ki je dila iz cevi, je razirgala cesto in povzročila pravcaro poplavo. Tehnični oddelek mestnega poglavarstva je v petek popoldne uvedel dovažanje vode strankam v mestu z obema škroplilnima avtomobila. Včeraj je bilo v vodovodu v prtilnih legah še nekoliko vode, v višjih legah pa je še niso imeli. Upanje je, da bodo napako hitro popravili in da bo danes omogočena spet redna dobava vode iz vodovoda. Da se v bodoče prepreči take nevečnosti, bo morala mestna občina poizkušati na plazu-vitem terenu nad Fužinami poleg sedanje-ga še rezerven vod.

Izurjen MANUFAKTURIST
vojašine prost — agilen — šel nastopiti službo takoj, najraje v mestu. Eventuelno gre tudi za potnika. Razpolaga s kaveljo. Cenj. ponudbe na podružnico »Jutra« Celje, pod: »Spreten prodajalec«.

— Zrebanje I. efektne loterije Legije korodnih borcev v Celju danes popoldne ob 3. uri v Narodnem domu. Izrebane številke bodo objavljene v dnevniki v teku tega tedna. (—)

— Prodaja stavbnih parcel. Mestna občina je prodala Justini Jarhovi stavbno parcelo pri Sp. Lanovžu po 40 din kvadratni meter, Francu Zdovcu iz Trnovelj in državnemu upokojencu Ivanu Štruklju iz Ljubljane pa po eno stavbno parcelo pri Mestnem zavetišču v Medlogu po 27 din kvadratni meter.

— Promenadni koncert vojaške godbe bo danes od 11. do 12. pred mestnim poglavarstvom. Spored je naslednji: Binički: »Na Drini«, koračnica, Mozart: »Titus«, uvertura. Verdi: »Traviata«, fantazija. Šraber: »Dalmatinski šajkaš«, pesem. Petrovič: »S brda i dolca, potpuri. Vačkar: »Riviera«, koračnica.

— Nabavite si srečke drž. razredne loterije takoj v podružnici »Jutra« v Celju, ker bo zrebanje že v nekaj dneh.

— Umrla je v petek zvečer na Levi 28 pri Celju v starosti 69 let gostilničarica g. Marija Širšeta, mati posestnika g. Franja Širšeta. Včeraj zjutraj pa je umrla v St. Juriju ob juž. žel. v 29. letu starosti posestnikova hčerka gđc. Karolina Ferle-

Pohitite še danes in oglejte si filmsko verzijo Lajos Zilaby-Jevga romana s prekrasno KATALIN KARADY-jevo in JAVOLJEM PALOM v gl. vlogah

UMIRAJOČA POMLAD

Filmski roman velike ljubezni erotike, strasti, greha in obupa!

Priporočamo nakup sedežev v predprodaji, ker je zanimanje za ta film vsak dan ogromnejše! — Predstave danes ob 10.30 dop. (matinejske cene) ter ob 14.45, 17., 19. in 21.15 uri

Kino Matica, tel. 22-41

Sesti in dosedaj najboljši film popularne družine sodnika HARDYJA!

Andy Hardy se ženi

Včerajšnja premiera tega odličnega Metrofilma je našla pri našem občinstvu najboljši odmev! Mladina je nadvse navdušena za tega popularnega zvezdnika in njegovi lepi partnerici.

Danes ob 10.30 (znižane cene) ter ob 15., 17., 19. in 21. uri.

KINO SLOGA, tel. 27-30

ZVOCNI KINO SOKOLSKI DOM
V SISKI, telefon 41-79

Ljubljence žena — življenje študenta na vseučilišču v Oxfordu

Ljubljence Oxforda

V glavni vlogi: ROBERT TAYLOR
Predstave: danes ob 3., 5., 7. in 9. jutri ob ½ 9. uri

Prihodnji spored (v soboto 12. X.):
Šestnajstletniki

KINO MONTE
Danes ob 14.30, 17.30 in 20.30, jutri ob 8. uri

Poročno potovanje

Theo Lingens, M. Andergast
Paul Hörbiger

Fanfara ljubezni

Raketa smeha, v kateri nastopijo
»TRJE TOPNICARJI«
Zvečer za dodatke: češki film Maryša
V torek: VELIKA LJUBEZEN
(Myrna Loy — Robert Young)

— novo moderno avtobusno garažo na Tržaški cesti 41 in v Linhartovi ulici št. 1, kjer je kupila mestna uprava svojčas od tvrdke Zelenka & Co. primerno zemljišče in tudi nekaj stavb, ki so bile uporabne za potrebe avtobusnega prometa. Dela za gradnjo garaže so bile poverjene tuk stavbni tvrdki inž. Jelenc in inž. Slajmer, ki je svoje delo odlično izvršila. Velikost garažne dvorane je 2240 kv. m. Mehanična delavnica meri 395 kv. m, električna in strojna delavnica 150 kv. m. Kovačnica, varilnica, prostori za gumo, akumulatorje in čistilni material merijo 50 kv. m, skladišče za namodnestne dele 560 kv. m, kurilnica 65 kv. m, delavska garderoba z umivalnico in kopalnico 68 kv. m, upravni prostori 100 kv. m. Glavna dvorana je pokrita s strešno konstrukcijo »Ambis«. Nove garaže bodo zadoščale za dolgo vrsto let potrebam našega avtobusnega prometa.

— Gospodinja so navajile na naviljaca cen. Včeraj popoldne so navajile mariborske gospodinje na nekega možaka, ki je na trgu pripravjal mlekaricam, naj prodajajo mleko in mlečne izdelke po višji ceni. Možak je čutil upravičeno ogorčenost naših gospodinj. Posredovati je morala policija, ki je možaka zaslišala.

— Tat, ki je pazil na poznica, Delavec U. s Tezna je imel svojevrsten doživljaj. Vso noč je pazil na buče na svoji nji, da bi mu jih kdo ne odnesel, saj so poljske tatvine v zadnjem času na dnevnem redu. Ko pa je proti jutru šel domov, se je tat splazil iz skrivališča in mu odpeljal vse buče. Orožniki poizvedujejo za pretkanimi tatitjem, ki je vso noč pazil na paznika, potem je nemoteno izvršil svoj tatinski posel.

Iz Logatca

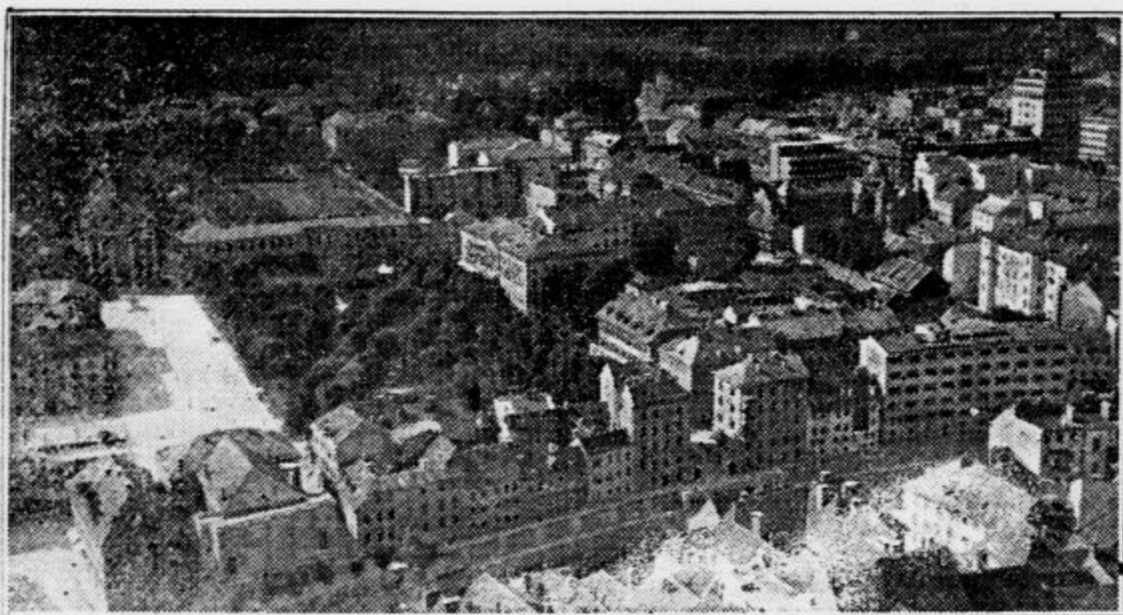
BANOVINSKI ZDRAVNIK
dr. PERPAR
ZOPET REDNO ORDINIRA

Sentpetrski podružnici CMD iz Ljubljane sta izkoristili prvo krasno jesensko nedeljo za izlet v Lukovico, da pri bratih Rusih proslavijo 60-letnico svoje marljive odbornice gđne Manice Komanove in 30-letnico delovanja za CMD gospe predsednice Nilke Potočnikove. Veselo razigrani so bili Sentpetrčani, ki so se pripeljali z velikim avtobusom. Prisrčno so bili sprejeti in čakala jih je lepo okrašena dvorana. Po ogledu gradu in cerkvice na Brdu so se podali izletniki na grob pisateljice Janka Kersnika in bivšega dolgoletnega blagajnika CMD dr. Janka Keranika. Pri intimni proslavi v Rusovi dvorani so bile Manici izrečene številne čestitke, predsednica pa ji je v imenu obeh podružnic izročila lepo sliko ustanovitelja CMD msgr. Toma Župana. Prav tako so bile ge. predsednici izrečene lepe čestitke.

Od samostana do nebotičnika

Samostanska četrt ali meniško predmestje Ljubljane

V srednjeveški Ljubljani, ki je rasla pod Gradom in v plitvem dolu z obeh strani Ljubljance, ni bilo hiše, ki ne bi imela zunaj mestnega obzidja vsaj po nekaj nji, kjer si je pridela vsakdanji živež. Za te namene je nudila najbližja zemljišča vzdignjena ravan, ki se razprostira v vznožju Šišenskega hriba. Tod so tudi nastale meščanske pristave z vrtovi in sadovnjaki.

V 15. in 16. stoletju zaradi nevarnosti od turške strani ti odprti prostori še niso bili primerni za udobno in mirno meščansko prebivanje. Še v Valvasorjevih letih so stali na primer na danes toliko prometnem prostoru Kneževih hiš in gostilne pri Figovcu sami dolgi kozolci. Le po sedanjih Kolodvorski ulici je začela v dol skrta Ljubljana segati tudi na vzdignjeno ravan, vendar samo v obliki preproste Blatne vasi.

Gospodski dvorci

Primeroma mirnejši časi so nastopili šele po srečno začetem ofenzivnem vojskovanju združenih Slovencev in Hrvatov z bitko pri Sisku dne 22. junija 1593. Prvi, ki jih je spoznal, pa ni bil nihče drug kot vsestransko delavni škof Tomaž Hren. V primerni oddaljenosti od mestnega življenja, a v napeti legi, 21 m nad ravnino, si je dal sezidati letni dvorec, imenovan Pod Turnom ali Podturen od tega, ker so na bližnjem Šišenskem vrhu samevali od leta 1444. razvaline Turna. Hren sam pa Podturna ni dolgo užival, ker ga je že 1603 prepustil svojim ljubljenskim gojencem, jezuitom ljubljanskega šentjakoba. Ko je bil jezuitski red 1772 zavržen, je postal grad last provincialskega fonda.

Posvetni grajski časi se po tem zgledu niso mogli ravnati, ker so vsled kmečkih pultov, turških vojn in protireformacijske gojnice zelo obubožali. Sredi pota med Podturnom in Šiško pri cerkvi sv. Jerneja v bližnji legi stoječi Cekinov grad so sezidali grofje Lambergi šele l. 1720.

Samostani

Obtinski dohodki od protireformacijske vne-me so Hrenovi podjetnosti omogočili, da je uvedel v Ljubljano tudi vrsto novih meniških družb. Ker pa za te namene preproste meščanske hiše niso mogle služiti, jim je moral najti zunaj obzidanega notranjega mesta velikih, svežih plošev in sezidati prostorne samostane in cerkve. Leta 1603 je blagoslovil kapucinski samostan s cerkvo in obzidanim vrtnom tam, kjer stoji današnja Zvezda, a leta 1625. je vplejal vrniti se avguštince v prostore sedanjega frančiškanskega samostana.

Tadva samostana sta torej še dobila ugodni legi na robu nad Ljubljano vzdignjene ježe in obenem vendar še tik pred vrhovi v obzidano tedanje mesto, kapucinci pred vicedomskimi, avguštinci pa pred špitalskimi vratni. Naslednji samostani so se pa že morali zadovoljiti z zemljišči, ki so letali v primeri z mestom že dokaj v ozadju, namreč na črti sedanje Tyršve ceste in njenega južnega podaljška, Selenburgove ulice. Tretja ustanova protireformacijskih časov, samostan klaris, ki so prišli iz Loke, je bila sezidana na levi strani začetka Tyršve ceste leta 1607. Četrta samostan, ki je zrasel na Ajdovščini, pa so naselili diskalceati (bosopeti avguštinci) nekako ob istem času.

Ko je živel in pisal veliki Valvasor, je štela Ljubljana vsega skupaj sedem samostanskih naselij. Dve sta bili v obzidanem notranjem mestu, namreč jezuitska v šentjakobu in frančiškanska na sedanjem Vodnikovem trgu. Ostalih pet je stalo že

zunaj mestnega dola. Najstarejši med njimi, komenda križnikov, je bila še v kotu obzidanega Novega trga, v drugi pa so zrasli v 17. stoletju na prostoru od Ajdovščine do Gradišča. Zaradi tega smemo z vsvo pravico ta del Ljubljane imenovati samostansko četrt ali meniško predmestje.

Za bodočnost tega novo rastočega mestnega dela se je zbrala že vojaška komisija, ki je potovala leta 1657. po Avstriji in pregledovala trdnjave. Ball so se namreč novih turških vpadov. In komisija je v Ljubljani našla, da je črta mestnega obzidja na severnem zahodu prešibka. Zato je napravil prof. Montecuccoli načrt, da bi se vtrudila tudi ta stran našega mesta na Vrbabanov bastionarni način, v obliki trdnjavske zvezde s središčem na Cevljarskem mostu. Nova trdnjava bi segla od Vodnih vrat na Prulah ob Gradaščici čez Mirje in Lužo, zajela bi vse samostane razen diskalceatskega, nad sedanjim Zmajskim mostom bi se vrnila do starega obzidja. K sreči je vse to ostalo le pri načrtu.

Naštetim samostanom se je v začetku 18. stoletja pridružila še ustanova bogatega trgovca Selenburga, namreč samostan uršulin, ki so prišli iz Gorice leta 1702. Ta samostan s svojo okusno cerkvijo se je ohranil vse do naših dni in dela lep gornji okvir Kongresnega trga.

Zatrti samostani

Prišli pa so velike cerkvene reforme 18. stoletja, zlasti cesarja Jožefa II., in prinesle mnogo sprememb posebno življenju v samostanih. Nedotaknjeni na svojih mestih so ostali tedaj samo križniki in uršulinke. Jezuiti so se morali razseliti leta 1772. Leto pozneje je njihov veliki kolegij, ki se je tiščal šentjakobske cerkve, pogorel in napravil prostor sedanjemu šentjakobskemu trgu in hišama poštne direkcije. Samostan frančiškanov na Vodnikovem trgu v mestu ter samostani avguštincev, klaris in kapucinov v predmestju so bili prav tako zatrti. Kapucinski samostan se je moral leta 1817. umakniti, da je bila leta 1824. na njegovem prostoru zasajena Zvezda; njega nas spominja danes samo še ime katastrske občine »Kapucinsko predmestje«. V poslopja klaris sta se naselila za dobo 1784—1908 vojaško oskrbovališče in vojna bolnica. Stari ljubljanci so rekli tem hišam »prefonta« (»Provlant« in različno od nasproti stojičega »Elefonta«. Šele ko sta oba vojaška zavoda po prizadevanju mestne občine dobila nove prostore v Novem Udmatu in na Kodeljevem, je bil na »prefontu« pridobil prostor za tri bloke modernih hiš in palač med Gajevo ulico in Aleksandrovo cesto.

Slično je diskalceatski samostan s cerkvijo sv. Jožefa nekako sto let služil za javno bolnico, ki so jo oskrbovali usmiljeni bratje, dokler ni deželni odbor kranjski postavil sedanjo bolnico na Zaloški cesti. Ko je bil veliki kompleks hiš na Ajdovščini po potresu podrt, sta tam zrasla dva bloka visokih hiš med Dalmatino ulico na jugu in Trdinovo na severu. Poslednji spomin od tega je bil s Tyršve ceste sporedni drevedr divjih kostanjev.

Verska družba avguštincev je bila prav tako razpuščena, ali njen samostan s cerkvijo je cesar Jožef II. podellil očetu frančiškonom zato, da so izpraznili svojo do-danje bivališče na Vodnikovem trgu. Obenem je bila leta 1785. ustanovljena zanje posebna mestna župnija, ki obsega še danes ves prostor bivšega samostanskega predmestja.

Sljajni razmah

Ko so našti samostani rasli iz tal sredi sedanje najmoderneje Ljubljane, njihova stavbišča še niso imela nobene visoke prometnogospodarske vrednote. Da pa so začele med njimi rasti majhne meščanske hiše, je opazil že Valvasor, ko piše o mestu sličnem predmestju s štirimi samostani. Vendar še leta 1784. v kapucinskem predmestju ni bilo več ko 16 hiš in 208 prebivalcev.

Velika važnost tega predmestja pa se je kazala čedalje vidneje in v naglo rastočih stopnjah. Močen razmah je bil videti v Prešernovih letih, ko so razen dveh zabavišč v notranjem mestu stale prav v našem predmestju kar tri takšne »hudiceve« hiše, namreč gledališče (danes filharmonija), kazino in kolizej. Doba železnice je dala vrsto hotelov. Posebno naglo je bilo pozidano vse predmestje od potresa do danes, s tem da so bila prostrana stavbišča dveh bivših, na najpomembnejših točkah stojišč samostanov razkosana za celo vrsto največjih poslovnih hiš sedanje Ljubljane. Svoj vrhunec pa je dosegel ta razvoj, ko je zrasel na nekdanjem nunskem svetu nebotičnik, najvišja ljubljanska hiša.

Močnim silam razmer nista mogla odo-

Zgled zavedne in požrtvovalne matere

Ob osemdesetletnici gospe Amalije Gradišnikove

Celje, 4. oktobra
Gospa Amalija Gradišnikova, vdova po Arminu, nadučitelju celjske deške okoliške šole, znanem narodnem, vzgojnem in stanovskem delavcu, je stavila v četrtek 3. t. m. 80letnico svojega bogatega življenja. Rodila se je 3. oktobra 1860 v Šmarju pri Jelšah kot hči sodnika Josipa Drenika iz slovenske ljubljanske narodne rodbine.

Njen oče, kot pravnik v službi graškega gubernija, se je l. 1848 odšel borit v vrste Nacionalne garde na dunajske barikade, zaradi česar je izgubil mesto in je šele kasneje mogel preiti v sodno službo.

Komaj dve leti stara Amalija je izgubila mater, šestletna je pri teti v Konjicah pričela obiskovati šolo, nato pa je spet sledila očetu sodniku v Brežice in Stično. Iz škofjeloškega samostana je vstopila na ljubljansko učiteljsko, ki ga je končala l. 1879. Dobro se spominja iz te dobe svojih profesorjev skladatelja Njēveda, Lazarja, ki je učil slovensko, ter Samhaberja, ki slovenski ni znal, a je s pomočjo zavednih gojenk Kobilčeve, Sušterčeve, Bohinjčeve in jubilanke prevajal Prešernove pesmi v nemščino. V tem času ji je umrl še oče.

Kot učiteljica je l. 1879. na svečnico posejla »Vodnikovo besedo« v Ljubljani v stricovi družbi Tu ji je v dvoran prišel naproti dr. Stare, ki ga pa ni poznala, z besedami: »Kje pa imate gospoda Kersnika?« Hotela je ugotoviti njegovo pomoč, a ta je vztrajal: »Saj ste vendar njegova nevesta!« To naključje jo je ta večer privedlo v družbo duhovitega pisatelja Janka Kersnika in njegove mlade neveste, pa so se zmoli dr. Stareta veselo smejali.

Nastopila je kot učiteljica l. 1879. v Šmartnem pri Litiji, odkoder je odšla v Trbovlje, kjer je poučevala do 120 otrok v razpadajoči stavbi. Tu se je seznanila z idealnim učiteljem Arminom Gradišnikom, ki je bil v Trbovlje prispel iz Senožca, doma pa je bil z Vrnskega, kjer se je njegovo oče, zdravnik, naselil iz Zelezne Kaple. Z njim se je poročila l. 1886 v Hrastniku, kamor je bila k njemu premeščena v srečnem zakonu se jima je rodilo osem otrok.

Gradišnik je po Lopanovi smrti 1897 do bil mesto nadučitelja na deški okoliški šoli v Celju. Bil je ustanovitelj Slovenske učiteljske zveze in dolgoletni predsednik Celjske učiteljskega društva, ki je s krasno besedo in smelimi dejanji znal dvigniti duha in pogum. Tu je gospa Amalija po 20-letnem službovanju stopila v pokoj, da se čim bolj posveti domu.

V mestu Celju, kjer se je zatirani slovenski življenjski vse krepkeje uveljavljal, je čakalo Armina Gradišnika mnogo dela, pa tudi burno življenje. Nacionalen, značajan, borben in delaven, kakor je bil, je stal med najvidnejšimi idealnimi Slovenci. Opiral se je tudi na vzorno učitelstvo svoje šole, ene izmed najvažnejših utrdb proti germanizaciji mesta in okolice. Tu je bil letos umrl učitelj Franjo Kranjc, mecen CMD, njegov najbližji prijatelj in sodelavec.

60 let dela

Malo je trgovskih sotrudnikov, ki bi si morali še v svojem 75. letu služiti svoj kruh. Večina se jih v zrelih letih osamosvoji ali pa uživajo zasluženi pokoj. So pa tudi taki, ki jih je nesrečna usoda spremljala skozi življenje in si v teku službe kljub marljivosti niso mogli priboriti skromnega počitka ob zatonu svoje življenja.

Dr. Jože Rus

Stalni napadi v nasprotnem časopisu in denunciacije, pogoste disciplinske preiskave, sledče ovire v napredovanjih inčasne suspenzije ga niso spravile z ravne poti. Da je tu mogel vzdržati, je zasluža tudi njegove gospe, zveste in močne tovarišice v dobrem in slabem. Toda že dve leti potem, ko je po težki vojni dočkal vstajenje slovenskega Celja v svobodni Jugoslaviji z veliko radostjo, je legel v grob.

Tako je gospe Amalija že dvajseto leto vdova. Niso je strle brige, trpljenje in leta. Duševno in telesno krepka in sveža živi v Celju svoje mirno življenje, ki bi ga mogla vsega posvetiti odihnu, vendar je neumorno skrbna in delavna ostala. Saj izvira iz klene rodbine, živijo ji še sestri z 92 in 86 leti ter brat z 82 leti, dočim ji je drugi umrl 86 let star. Z vsvo ljubeznijo je navezana na svojih pet živčih otrok. Izmed njih je Fedor, znan tudi kot pisatelj, lekarnar v Celju, Stanko in Minka sta sledila učiteljskemu poklicu staršev, dve hčerki pa sta se poročili v tujino.

Njeni najbližji in najpogostejši obiski veljajo pokopališču na grobova nepozabnega sproga in prezgodaj umlega sina Kamila, čigar izguba jo je nadvse hudo zadel.

Tako bo vzorni gospe, polni visoko inteligentnega duha, naklonjenih gotovo še mnogo tihih, sončnih let, ki jih bo doživela iskreno spoštovana od svojece in vseh, ki jo poznajo. Med njimi vsami uživa sloves gospe z najplemenitejšo dušo in najboljšimi vlinami. V zavesti, da je vse življenje nesebično posvetila sreči dragih svojecev in v oporo idealnemu delu sprogovemu, naj bo tudi njena sreča velika. V njeni zarji naj nasmehljana praznuje svoj lepi jubilej.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Eden teh je g. Jurij Schaffer, ki ga tvrdka Skaberne zaposluje v svoji veletrgovni manufaktuere kot pomožno moč. Kljub svojim 75 letom si še vedno služi svoj kruh. Vprav 4. oktobra je praznoval šestdesetletnico svojega poklicnega dela kot trgovski sotrudnik. S 15 leti je leta 1880. vstopil v službo pri Miklaucu, zdaj »pri Skofu«, kjer je ostal deset let, nakar ga je zaposlila manufaktuerna veletrdka Souvan, kjer je služil malone dvajset let. Njegovi tovariši so se drug za drugim osamosvojili in tako je tudi g. Schaffer poskusil svojo srečo. Prevzel je trgovino po g. Janu Fortuni in Stični, ki pa mu kljub prednikovemu srečnemu imenu ni bila v srečo. Razne okoliščine so ga prislile, da je moral trgovino spet opustiti in ne po lastni krivdi samostojno v lastnem podjetju zamenjati z odvisnostjo uslužbenca. Tako se je vrnil v Ljubljano in služil zdaj že od leta 1922. pri veletrdki Skaberne na Mestnem trgu.

V letih svoje zrele moške dobe se je jubilan pridno udeleževal v tedanjih kulturnih društvih, pomagal prirejati narodne veselice in družabne večere, ki so se vršili v ožjih slovenskih krogih predvojne Ljubljane. Bil je dolgo vrsto let član Sokola in je z vneom pomagal pri vseh večjih društvenih prireditvah. Povojne razmere so mu vzele vsako možnost na zasluženo penzijo. Petnajst let je plačeval v penzijski fond tednjega društva trgovskih nameštencev, ko pa je prišel prevrat, se je društvo razšlo, ne da bi bili člani dobili kakršnokoli povračilo. Z uzakonjenim obveznim zavarovanjem v Jugoslaviji si pa spet ni mogel pomagati, ker je tedaj že prekoračil predpisano starostno dobo. Tako mu ni preostalo drugega, ko da si še v visoki starosti prizadeva, služiti si svoj kruh. Prav tako mu je tudi Kolmanova ustanova, na katero se je jubilan obrnil, odrekla stalno mesečno podporo. Tvrdka Skaberne je tako širokogrudna, da ga je kljub bolehnosti in visokim letom obdržala kot pomožno moč v svoji veletrgovini, za kar ji gre vsa hvala in čast.

Vztrajnemu in marljivemu delu vse priznanje! Jubilan je v polni meri zaslužil, da mu ob njegovi 60 letnici dela čestitamo in mu želimo, da se kmalu izboljša njegova usoda, da bi mogel na večer svoje življenja mirno uživati svoj zasluženi počitek.

Tone je bil srednjeversten igralec šaha in biljarda, pa je vse eno trdil, da je v teh dveh igrah porazil šampione.

»Kako se je moglo to zgoditi?« so ga vprašali.

»Čisto preprosto,« je odvrnil. »S šahovskim mojstrom sem igral biljard, z biljardnim prvakom pa sem igral šah!«

»Upam, da niste klepetavi, Mica?«
»Ne, gotovo ne, milostiva. Poglejte mojo hranilno knjižico! Teh 300 dn je denar, ki so mi ga dali, da bi molčala!«

Beležke s poti

Nekaj spominov na kraje, ki jih vsako leto obiskujejo letoviščarji in izletniki

Oni čas sem bil nekaj dni na dopustu. Saj veste, kako je s to stvarjo. Tako težko sem ga čakal in tako hitro je minil. Kakor vsakomur ali morda še bolj. Toda to pot sem kljub odmoru tudi »delal« in sicer beležke na rob dnevnika ki mi je do večera ostal v žepu. Nekaj teh papirčkov sem prinesel celo do doma.

V Zagrebu se mi Kranjci ne počutimo dobro. Ne vem, kako je to, čeprav srečujemo na vsak korak še drugega Kranjca. Toda tudi ta in še oni tretji pravita, da jima ne prija v novi banovini. Še manj kakor prej, ko je bila še savska. Zvečer sedimo skupaj. Prostrana soba samih rojakov, starih znancev iz časov, ko smo še trli avstrijski komis. »Boš videl,« pravi prijatelj, s katerim sva na Tirolskem pričakala konec vojne, »še ga bomo dobivali, še bolj trdega in še bolj kislega.«

Od Zagreba do Splita se menda ves svet vozi z nočnim brzim vlakom ob enajstih. Tako se je zdelo oni večer in tako je menda večer za večerom kadar na Jadranu si je sonce in v Ljubljani lije kakor iz škafo. Prostore zasedejo nosači za svoje gospodarje, kdor pa prenaša svojo revščino sam, lahko stoje pričaka zora. Ali — recimo —

zvit in klopčič na svojem sedežu. Vse to je za prvo navdušenje nad morjem zelo malo vzpodbudno. Ko nas v Perkovcu začne ogrevati sonce in nad Kašteli zagledamo sinji Jadran, smo nergavi kakor ose. Pravi jo, da bi bilo treba to zvezo izboljšati ali pa vsaj vsak večer vprašati, koliko je takih, ki hočejo v eni noči od Zagreba do Splita in narobe. Sicer pa je menda ta pritožba stara kakor železnica, ki teče po Liki.

Split je čudovito lep, vselej znova, kadar človek stopi vanj. Toplo je zdaj tam kakor pri nas sredi poletja in kar vesel sem bil, da mi s seboj niso dali tudi še dežnika. Vrvež je po obali kakor v vseh mestih ob morju. Mladina žvrkoli na soncu, upokojenci pa razpravljajo v senci, kako bo z dokladami za zimo. V luki je živahno, toda vsi potniki so samo naši. Ciceroni so brez posla, saj so njihovi lanski gostje raztreseni po frontah ali pa čepijo po zakloniščih. Ob dveh popoldne odhaja kopica parnikov na vse strani. Jaz potujem z »Bosno« naprej do Hvara. Letos je naš Jadran še dvakrat lepši kakor druga leta. Malo nas je na krovu in kar igra nam v srcih, ko gledamo, kako se dan na morju brez skrbi in strasti nagiblje k večeru. Gledam parček poleg sebe. »Takole bi se vozila do konca dnja, prav tako čisto na njem.«

pa, sem si mislil in prestavljal ležalniki še bolj proti soncu ter se obrnil čisto na drugo stran.

Na Hvaru sem bil prvič. O tem da mu pravijo naša Madeira, sem nekaj slišal, in tudi še to, da lahko človek tamkaj prebije leto in dan pod toplim južnim soncem. Živahna potrežba v pristanu me je odnesla v najboljši hotel — Kovčičev. Dobra hiša in tudi sicer — saj veste, kakor se sponobi. O tem divnem otoku so napisane že mnoge in samo lepe stvari. Kaj bi se silil. Podnevni sem prehodil vsa ona krasna sprehajališča proti severu in jugu in nisem opustil niti edinstvene Avellinijeve poti po grebenih tja gori do razgledov na Brač in kopno, zvečer pa sanjaril — prosim, to je bilo vsega dvakrat — pod brajdami tamkajšnjih kavarn in gostiln. Med njimi me smem pozabiti na ostirja Janeza iz Šiške, ki se iz leta v leto bolj vživlja v svoj poklic, in na onega, ki si je dal nad vhodom napisati na tablo, da je Kovčičev pošteni. Ko sem ga vprašal, zakaj tako javno postavlja v slabo luč tovariše iz stroke, ki pač vsak po svoje posnemajo galilejski čudež, je dejal, da mu prav zaradi tega prihajajo pod gostoljubno streho vsi lopovi do zadnjega. Hvar zaspi ob pol dvanajstih; nekaj prej zamekajajo vse žarnice po mestu. To je obenem poziv za mojstra iz elektrarne, naj stopi v svoje podjetje in vzame ključce s seboj. Ona dva večera smo imeli lunin svit in zato nismo niti opazili, kdaj se je menjala svetloba. Na Hvaru je prekrasen svet in pravim, da bi tamkaj lahko ostal še kar naprej.

Vožnja od Hvara do Dubrovnika je del ene najbolj občinstva, ki jo presojajo tiso-

či s karto za Jadransko morje. Opoldne dvignemo sidra, ob sedmih zvečer smo v Gružu. Na to pot nas je vzele s seboj »Ljubljana«. Ime našega mesta na morju nima sreče. Ono ponesrečeno iz vojnega brodogoja so pred kratkim zavlekli do Tivta, tale od Jadranske plovidbe pa je tako tesna in še nemirna povrhu. Do Korčule se ziblremo bolj kakor je treba, potem pa nas le skrrijejo otoki in otočički pred odprtim morjem. Spretno se ogibamo vseh ovinkov in čeri ter se varno bližamo Gružu. Družba na ladji je pestra kakor vselej. Vojaki, sportniki — to so oni z Žižkom na čelu, ki v Splitu niso hoteli obledi dresov s hrvatskim grbom — ter dame, samostojne in nesamostojne. Da ne pozabim, potem še trgovci in oštriji. Da, celo Sokolov Jože iz Ljubljane je bil med njimi. Kakor nalašč... Tako sva od tod laže nadaljevala vožnjo, paroma zavzela Gruž, ušla množici nosačev in hotelskih slug ter se odlično spravila v vilo »Zoro«, tik nad pomorsko akademijo. In tudi v tej hiši gospodari — Slovenka. Kar čudiva se, koliko nas je in kje vse lahko zdaj govoriš z ljudmi kakor pred potjo v Ljubljani.

Dubrovniki je biser Jadrana. Škoda, da je tako daleč od Ljubljane in držijo pota do njega samo preko Like ali Bosne. Vsa ta pa so silno dolga in nič koliko naporna. O Dubrovniku spet ne bom pisal jaz, to so drugi opravili bolje in v raznih jezikih. Kopalni smo se na Lapadu, dobrote dalmatinske zemlje okušali pri Koliju v Ombli, tišino in veličino dubrovniške riviere uživali na Lokrumu, okno v veliki svet pa nam je bilo vsak večer odprto v razkošni kopenski mestu. V dveh dneh ostani se

vsako izmed tega zelo, zelo malo. Treba je res hiteti. Ker je bilo vreme tako lepo, smo se največ vdajali morskemu blagru. Tudi tukaj smo skoraj zmerom sami med seboj in med kopalci prevladuje domača govornica, toda sem in tja je še zmerom kdo, ki nič ne skriva, da pripada narodom, ki so zdaj v vojni. Zdi se celo, da ti redki govorniki bolj glasno kakor vsi ostali. Ne vem, ali niso veseli, ker bodo morda tamkaj zmagali brez njih. Na Lokrumu je letos še vse bolj tiho kakor druga leta. Ta dan je bilo na otoku vsega deset ljudi — še štiri koze so bile začudene nad nami — med onimi desetimi pa tri lepe Amaonke, ki so se tam v samotni veselici prijetnega obema na valčkih morja. V mestni kavarni je jazz in vse tako kakor na Bledu ali kjer hočete drugod. Prav za prav še vse lepše, kajti pod prostornimi oboki se pogled preko mestne luke izgublja v brezmejno daljo, z lučkami na morju in zvezdicami na nebu.

Pot nazaj iz tega razkošja sonca in veselja je še daljša kakor do tja. Mene je vodila preko Sarajeva in — za spremembo — še mimo Beograda in Ljubljano. Kakor v Splitu, odhaja tudi od tod samo eden hitrejših vlakov in kakor v Splitu je treba tudi v tem čez noč poskusiti marsikaj, da se človek v Sarajevu skoraj odreče vsemu, kar bi ga še veselilo na svetu. Toda ta večer, bila je sredi in tako krasno v morju, da nihče ni hotel domov, je bil moj oddelek prazen. Tako sem zaman bogato nagradil postrežka in si kmalu potem, ko so globoko pod menoj izgibile zadnje luči v Rijeki Dubrovački, uredil posteljo po bosansko. Dejali so, da je v nekaterih vagonih živa, toda tu smo tudi tega ni bilo.

„JUTROVA“ POSVETOVALNICA

Davčna

A. S. — L. — Kdo plača davek na poslovni promet, obrtnik ali stranka? — Na to precej splošno vprašanje vam odgovorjamo samo z določbo čl. 6. zakona, ki med drugim velja, da plačevalec davka (prodajalec) ne sme onemati, ki ima pravico do prejema ali storitve, zavezane temu davku, zaračunati davka posebej. Istotako ne sme niti kupec od odškodnine, ki mu jo je zaračunal prodajalec, odbiti davka, ki pripada na nadaljnjo prodajo kupljene stvari. Na pogodbe, ki bi nasprotovale temu določili, se ne sme sklicevati niti plačevalec davka, oziroma v poslednjem primeru niti kupec. Oglasite se, prosimo, ponovno ter nam zlasti navedite, s kakšno obrtjo se bavite. Nato bomo stvari pogledali nekoliko bolj do dna.

F. S. — K. — V svojem podjetju zaposlujete osebe, ki jim izplačujete deloma njihove prejemke vsak mesec, deloma pa vsak teden. Kdaj morate v prvem in v drugem primeru odvajati zanje uslužbenški davek in katere dohodke je smatrati za ponavljajoče se dohodke? — Vsi trajni dohodki, ki se pojavljajo v istem časovnem razdobju, se smatrajo za en davčni predmet in se obdavčujejo skupno po celotnem mesečnem ali tedenskem dohodku. V okviru istega razdobja je od takšnih dohodkov tudi plačevati uslužbenški davek. Pod nazivom »ponavljajoče se dohodki« je razumeti trajne dohodke, ki se ponavljajo ali povračajo vsak mesec, teden ali dan. Ako dohodek ni določen po času, marveč izvira iz dela »po akordu« ali iz dela »po kosih«, se mora skupni dohodek porazdeliti na število delovnih dni in ugotoviti, koliko dohodka pripade povprečno na en dan. Ko je to ugotovljeno, se ploške — vpoštevajo število zaposlenih otrok — po lestvici pravilnika davek za en dan in ta znesek pomnoži s številom poslovnih dni.

A. K. — N. m. — Na Vaše vprašanje vam sporočamo na kratko, da mora zbrati davčno oblastvo razen podatkov, ki jih predlože davčni zavezanci v davčnih prijavih, tudi samo v prilog pravilnega poslovanja za odmero davka bodisi neposredno, bodisi po drugih državnih in samoupravnih ustanovah čim več zanesljivih podatkov, s katerimi se lažje presodi, ali je ocenitev davčne osnove pravilna. Sedaj bo ste morda mogli bolje razumeti vsa »skrivnosti«, ki je bila v zvezi z oceno čistega dohodka Vašega obrata.

A. T. — Lj. — Davčna uprava vam je radi davčnih zaostankov do gotovega zneska zarubila dobroimetje na Vašem čekovnem računu pri poštni hranilnici. Ali je bila za takšen postopek po veljavnih zakonih upravičena? — Izvršilna uredba iz leta 1928 nikjer izrecno ne navaja, da bi se dobroimetje pri poštni hranilnici ne smelo rubiti. Izvzete pa so med drugimi iz ružebežne hranilnice vloge pri poštni hranilnici do 2.000 din. Da bi finančno ministrstvo glede tega vprašanja izdalo kako posebno tolmachenje, nam ni znano.

F. Z. — M. — Če vas prav razumemo želite vedeti, kolikšno takso je treba plačati za proizvajanje strupov, zdravil in raznih zdravilnih specialitet. — Po sprejemljeni tar. post. 92. taks. tarife je treba za takšno dovoljenje, ki jo daje ban po zakonu o obrti plačati takso v znesku 4.000.— din.

I. T. — M. — Zvedeti želite, kako država pobira skupni davek na poslovni promet na pivo? — Ta davek se pobira ob enem z državno trošarino, t. j. ko se ugotovi količina proizvedena in se pivovarstva obremenjuje z zneskom državne trošarine in »beležilo za izračunavanje in plačevanje trošarine na pivo« (poseben obrazec). V ta namen se v označeni beležki na strani zadržljivca v razpredelcu pripomba doda nov razpredelček, v katerem se vpiše znesek skupnega davka na pivo za vsako kuho posebej.

Pravna

Državni upokojenec. Stari ste 61 let, državni upokojenec in se nameravate poročiti z 41 letno žensko osebo. Ali bo po vaši smrti žena takoj dobila pokojnino, ali šele po več letih vajnega zakona. — Če ste bili v državni službi upokojeni po uveljavljenju uradniškega zakona v letu 1923 ali 1931, bo vaši ženi vdovi takoj po vaši smrti priznana rodbinska pokojnina. Po § 147 Uradniškega zakona pripada rodbinska pokojnina ženi in otrokom uradnika-upokojenca, ki je plačeval prispevke v pokojninski sklad. Po § 272 odstavku 1 so pa vplačevalci v pokojninski sklad tudi oni državni upokojenci, ki so bili upokojeni po uradniškem zakonu iz leta 1923.

I. R. R. T. Na orožnih vajih vam je močno zbolel Vaš sin. Ko je dobil dopust radi bolovanja, je bil tudi na dopustu še bolan. Ali mu pripada kakšna odškodnina — boleštnina in kje bi jo mogel dobiti. — Doslej še ne obstaja zakon ali uredba, ki bi dajala obolelim vojni obveznikom, ki zbolijo na orožnih vajih, kako odškodnino ali podporo-boleštnino. Dokler vojni obveznik ni odpuščen iz vojaške službe, se zdravi brezplačno v vojaških bolnicah. Na dopustu — bolovanju ponovno oboleli vojaški obveznik se je mogel iti zdraviti v vojaško bolnico.

L. O. Celje. Ste zasebni uradnik brez posla. Ko ste zahtevali pri mestni občini uradniško službeno knjižico, vam je niso izdali, ker niste zavarovani pri Pokojninskem zavodu. Ali je bila odklonitev upravičena. — Svetujemo vam, da točno proučite Uredbo o legitimacijah, ki je bila izdana v Službenem listu dne 10. junija 1938 in tozadeven Pravilnik o izvrševanju uredb o legitimacijah, objavljen v Službenem listu dne 17. septembra 1939. Uradnik, ki vam je izdajo legitimacije odklonil, je postopal popolnoma pravilno v smislu čl. 11 navedenega pravilnika, ker niste bili zavarovani kot zasebni uslužbenec pri Pokojninskem zavodu. Upravičeni ste bili zahtevati delavsko službeno knjižico, kamor bi vam vpisali dovršeno šolsko izobrazbo.

»Zapuščinska zadeva med bližnjimi sorodniki. Že pred več leti vam je umrl oče. Niste na jasnem, kaj je bilo z njegovo zapuščino. Kdo je podedoval posestvo. Ali nimate kot najstarejša med hčerami pravico prevzeti očetovo posestvo, sedaj ko ste že polnoletni. — Glede očetove zapuščine se je vsekakor morala vršiti zapuščinska razprava pri sodišču, v območje katerega spada kraj, kjer se je nahajalo očetovo nepremično premoženje. Če oče ni zapustil nobene poslednje volje, je dedovala po njem eno četrtino celotne zapuščine njegova žena, Vaša mati; ostale tri četrtine pa njegovi tri hčere, torej tudi vsaka eno četrtino. Okolnost, da je ena od hčeraotrok starejša od druge, ji ne daje nikake predprave ter morajo dobiti pri dedovanju — brez poslednje volje — po zakonu vsi otroci enake deleže. Pri pristojnem sodišču morete na uradni dan vpogledati dotični zapuščinski spis. Ker ste bile ob očetovi smrti vse tri hčere še mladoletne, vas je po zakonu moral pri zapuščinski obravnavi zastopati varuh, ki ga je postavilo sodišče. Če je sklenil varuh s sodedinjo — Vašo materjo — kak dedni dogovor, ga je moralo za vas — nedoletne otroke — odobriti pristojno sodišče kot zapuščinska in varstvena oblast.

Det. Ljubljana. — Sporočite točen naslov. Ker je nujno, bomo odgovorili pisмено.

Koloz. Nek mladenič je kupil dekletu kolo. Ker se je po njuno razmerje radi dekletove nemoralnosti razdelilo, bi rad vedel, če sme zahtevati kolo nazaj. — Če sta si mladenič in deklet objubil, da se bosta vzela v zakon, ju je smatrati za zaročenca, četudi se zaroča ni smatrala javno ali v družinskem krogu. Če je zaročenec dal svojemu dekletu z ozirom na bodoči zakon kolo ali kakršnokoli darilo, ga sme preklicati in zahtevati nazaj, če dokaže, da do poroke ni prišlo radi njene krivde. V ostalih primerih so pa daritve praviloma neprekljive. Darovalec more preklicati daritve le radi velike nehalnečnosti obdarjenca, kar se smatra v slučaju, če zagreši obdarjenec nad njim poškodbo na telesu, časti, svobodi ali imovini in če bi se zato moglo nehalnežnja kazensko zasledovati.

»Prosvetni odsek«. Člani prejšnjega društva, ki so temu društvu pomagali zgraditi dom, so postali člani drugega društva in bi vsled pomoči, ki so jo dajali prvemu društvu, radi uporabljali kot člani drugega društva njegove prostore. Ali morejo to zahtevati, če ne, ali smejo zahtevati plačila za svoje delo. — Če so prispevali člani svoje delo potom kuluka, prostovoljnega dela, ki ga je izvedlo med svojimi člani prvo društvo, niso upravičeni do nikakega plačila v nikakršni obliki. Da so ostali v prvem društvu, bi mogli svoje težnje uveljaviti na redni in društvenih pravih predvideni način. Ker so stopili v novo društvo, ne morejo za to društvo zahtevati koristi od prvega društva. Če so eni in isti člani obeh društev, bodo mogli uveljaviti svoje namere na občnem zboru ob glasovanju po tozadevnem predlogu.

M. M. Maribor. Pri odvozu zemlje od neke zgradbe so vam vozniki, ki jih je najel stavbenik, napravili škodo, ker so vam z vozilom potolili plot. Stavbenik gospodar se brani plačati škodo. Tudi stavbenik se ne odzove vašemu pozivu na plačila. — Za škodo odgovarja dotičnik, ki vam jo je povzročil. V vašem primeru stavbenik gospodar ne odgovarja za škodo, ker je oddal vsa s postavitvijo stavbe potrebna dela stavbeniku. Če je voznik najet od stavbenika, odvažal zemlje po njegovem naročilu in navodilu, vam stavbenik odgovarja za škodo, ki jo je povzročil njegov voznik le, če bi dokazali, da je za ta posej najel nezmožno osebo. Če ne plača po opominu, vložite tožbo. Vsekakor pa ugotovite, če ni morda voznik nalašč ali iz velike malomarnosti povzročil škodo. V tem primeru bi odgovarjal le sam.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

se zdi, da je tukaj prišel v svoj kraj, kjer ga bodo razumeli, kjer mu bodo pomagali in kjer bo tudi ostal, če treba, zadovoljen, brat s bratom.

In ko se naša prestolnica potopi v morje tuči in ti s Kalemelom zajamejo oči nje ne široke meje tja na vse strani, ob njem vznjožu pa gledaš oba velika vodna toka, ki sta že tolikokrat zdržala sovragove napade, potem ti nebeče uidejo misli na prvo stran večernika, ki spet objavlja, da je vojna vihra zajela nove kraje. Naj bi usoda obvarovala to lepo mesto ob Savi in Dunavu ter državo, ki se zgrinja okoli nje, vseh pretresljev tudi v bodoče in mu omogočila razvoj, kakor ga po svoji burni zgodovini zasluži. Pa tudi po svojem naravnem položaju, ki mu ga je dala narava med tolikimi lepimi mesti Jugoslavije!

Od Beograda do Ljubljane se zdi vozi vsak in vsak dan. To je pot, ki traja po najnovjšem 11 ur in bo slej ali prej lahko še krajša. Spet smo samo domači ljudje med seboj in pogovor teče tako pristrano, da pozabimo na vse križce in težave, ki nas tarejo v teh usodnih dnevih. Saj nas vse druži ena misel: potopi na da se bo polegel požar po svetu, potem bomo že vse lepše uredili ta svoj krasni dom. Če greš takole na pot, se vrneš z novimi pogledi in se otrešeš marsikaterih pomislekov, ki zastirajo jasen pogled v bodočnost.

lav. Struna

Zdravniška

M. J. P.: V vašem primeru se mi zdi, da prihajate polagoma v mena. Temu dejstvu odgovarjajo tudi Vaša leta. Iztok, kolikor ga imate je verjetno posledica vnetja nožnice, odnosno katarja. Dobro bi bilo, da greste ob priliki k zdravniku, da vam predpiše zdravilo in da Vas preišče tudi v drugih pogledih. Sklepanje namreč, da ste precej rejeni. Pogledati bi torej bilo urin, krvni pritisk itd.

F. Z. Maribor — Koroševa ul.: Krvavitev iz mehurja v Vaši starosti zahteva takojšnje zdravniške preiskave. Pojdite torej takoj k zdravniku, ali pa v bolnico. Možno je, da gre za kamen, polip mehurja itd. V vsakem primeru pa je potrebno strokovno zdravljenje.

M. R. Beograd — Katičeva: Bolečine v križu so med drugim lahko znak vnetja vretencev, najbolj pogosto pa spremljajo vnetje maternice. Potrebna bi bila zdravniška preiskava. Po mojem mnenju operacija verjetno ne pride v poštev. Pač pa razne injekcije, obsevanje in banje.

Gejša 7: Po mojem mnenju gre v vašem primeru za novotvorbo, ki na nima značaja rakastega obolenja. Potrebna je mala operacija, radi katere pa ni treba hoditi v Zagreb. Operirate se lahko namreč tudi v Mariboru.

Zagorje G.: Jasno, da me zanima vaš način zdravljenja, kar prosim, da mi opišete. Že v naprej pa se mi zdi, da je bila Vaša volja največji zdravilni faktor.

K. K. I. B.: Najverjetnejše je, da ste ponovno zanosili. Pojdite k zdravniku, ki bo v teh mesecih mogel že s precejšnjo verjetnostjo ugotoviti nosečnost.

R. O. Z.: Vaš položaj je tak, da absolutno spadate v bolnico. Njak težav gre sigurno na račun mene. Na drugi strani pa so bolečine tudi sigurno rešitvega značaja. Uspešno zdravljenje je doma, ker nimate zadostnih sredstev in ker je obolenje tako težko, izključeno. Preskrbite si od občine napotnico v bolnico in Imovinski izkaz, ter pojdite v bolnico!

Kmetijska

Pšenica za setev

O. P. 8.: Pravite, da je pšenica v vašem kraju zelo slabo obrodila. Mnenja ste, da bi se moralo seme izmenjati. Želite vedeti naše mnenje. Letošnji pridelek pšenice je slab v vsakem pogledu. Zrno je lahko polno plevla in gotovo okuženo po eni ali drugi boleznii. Zaradi tega morate na vsak način preskrbeti za boljše seme od drugod. Dobro zrno dobitte na semenogojških postajah, kmetijskih šolah in pri nekaterih vzornih kmetijah. Mnenja smo, da je ne le korist, ampak tudi dolžnost vsakega kmetovalca, da baš letos seje samo zdravo in čisto seme. Letos naj ne bo kmetije, ki bi kakor prejšnja leta uporabila za setev karkoli je pri roki. Obrnite se na Kmetijsko družbo. Verjetno bodo imeli za oddajo dobro pšenico.

Konzerviranje zelenjave

Ker pozimi ni pri roki vsakovrstne zelenjave za začetno, si jo moramo že sedaj preskrbeti. Najprikladnejše je konzervirati začimbe s pomočjo masti in soli. Zmes je sledeča: ½ kg zelene, ½ kg korenčka, ½ kg peteršilja, ¼ kg zelja (sveže liste), ¼ kg čebule, ¼ kg pora, ½ kg kolerabe. Dalje po en četrt kg gomolja zelene in peteršilja in pol kg gob. Če nimamo svežih gob, zadostuje 10 dkg suhih. Vso zelenjavo temeljito operemo, naker zrežemo na mlazno karkršnega imamo za rezanje mesa. Vzamemo večjo kozico, damo vanjo ½ kg masti, čistejšega topljenega loja, ali še boljše ½ kg masla. Nato natrosimo zmleto zelenjavo in pridamo še ½ kg soli. Na prav močnem ognju pražimo dober četrt ura. Ves čas mešati, da se ne pripože. Gorko zmes polnimo nato v lonce ali v kozarce. Ko se ohladi, pokrijemo s pergamentom ali s črvoim in shranimo na suhem mestu.

Sadjeve

K. G. S. K.: Radi bi napravili sadjevec in prosite za recept take pijače. Edini recept, ki vam ga moremo dati, je ta, da se dober sadjevec napravi iz zrelih, zdravih jabolok, ki se stisnejo v mošt, ta prevre in ostrkuje po pravih kletarstva. Če imate jabolka, je stvar enostavna, drugih receptov ne moremo dati, ker je vsak z ekstraktom napravljen sadjevec proti principom kmetijske proizvodnje. Morda se glede tega obrnete na kako vinski trgovino.

ŠAH

Kakor poročajo listi, se je Poslovni odbor J. S. saveza v Zagrebu konstituiral pretekli teden, torej mesec dni po občnem zboru saveza v Celju. Baje pripravlja odbor prireditev turnirja za državno prvenstvo. O pripravah za reorganizacijo saveza v sporazumu z narodnimi savezi pa ni zanekrat nobenih poročil. V turnirju za rusko prvenstvo v Moskvi je nastal v zadnjih treh kolih še en preobrat: Smislov in Boleslavski sta zopet zaostala, v vodstvu pa se je povzpela Bondarevski z zmago po sreči v prekinjeni partiji s Keresom. V zadnjem kolu je Lillenthal, ki je sledil vodečemu s točko razlike, premagal Bondarevskega in tako razdelil prvo mesto. Botvinnik in Keres sta zapravila vse izgledne na zmago že s slabimi uspehi v prekinjenih partijah po 16. kolu. Končno stanje v turnirju je bilo: I.—II. Bondarevski in Lillenthal po 13½ iz 19 možnih (približno 72%), III. Smislov 13, IV. Keres 12, V.—VI. Boleslavski in Botvinnik po 11½, VII.—VIII.—IX. Dubljin, Makagonov in Veresov po 10½. Pod 50% so ostali vsi drugi: Petrov 9, Lisic in Ragozin po 8½, Konstantinopolski, Mikenas, Panov in Stolberg po 8, Gerstenfeld 7, Kotov in Levenfiš po 6½, Rudakovski 5½. Edino zadnji je ostal pod tretjino. Lillenthal je edini neporažen v turnirju. Smislov je izgubil eno samo partijo, Bondarevski dve, Boleslavski in Keres po tri, Botvinnik pa kar štiri. — Lillenthal in Bondarevski bosta sedaj igrala še match za naslov državnega prvaka. Verjetno je, da bo zmagal Lillenthal.

Da nista zmagala v turnirju ne Botvinnik ne Keres, je seveda je izreden dogodek. Kakor pa je Lillenthal sam takoj po koncu

turnirja izjavil, to nikakor ne pomeni, da ne bi bila še vedno najmočnejša med udeleženci turnirja in med najboljšimi šahisti na svetu. Oba sta pa igrala nekoliko nesigurno. Zmaga Bondarevskega in Lillenthala je gotovo za oba velik uspeh, ne more pa pomeniti važnejšega preobrata v razporeditvi moči med vodilnimi šahisti na svetu. Oba zmagovalca sta že ponovno igrala na turnirjih. 30-letni bivši madžarski prvak Andrej Lillenthal — ki je rodom iz Moskve — se je sicer že ponovno izkazal v mednarodnih borbah, toda nikdar tako, da bi bilo sedaj mogoče od njega še pričakovati uspehov, kakršne sta imela doslej na pr. Botvinnik in Keres. Oba sta tudi mlajša od Lillenthala, Botvinnik ima 29 let, Keres celo samo 24! Tudi Igor Bondarevski vsaj v ruskih turnirjih ni neznanec. Kot prvak Rostova je igral ponovno na ruskih turnirjih zadnjih let, vendar s skromnejšimi uspehi. Bondarevski je star 27 let, je torej tudi starejši od Keresa. Zmaga Bondarevskega in Lillenthala kaže predvsem zopet že znano dejstvo, da so moči ruskih mojstrov sedaj tako izenačene, da zadostuje že malenkost za drugačno razporeditev mest v turnirjih. Pri tem ne smemo prezeti, da bi najbrž lahko postavili Rusi še vsaj 10 mojstrov, ki niso igrali na pravkar končanem turnirju, pa po moči za udeleženci nikakor ne zaostajajo.

Pomembnejši dogodek nego zmaga Bondarevskega in Lillenthala je po mojem mnenju uspeh 19-letnega Smislova in 21-letnega Boleslavskega. Iz njihuna izredno dobrega rezultata je mogoče sklepati, da se je pojavila v Rusiji že nova generacija »najmlajših« velemojstrov, preden je še »mlada« generacija Keresa in Botvinnika spregovorila zadnje besede v borbi za svetovno prvenstvo. Morda se bosta tudi Dubljin in Veresov uvrstila med nove velemojstre.

Značilen je nadalje uspeh bivšega ruskega prvaka Levenfiša, edinega 50-letnika med udeleženci. Moč turnirja je mogoče dobro presoditi po rezultatu Petrova in Mikenasa, ki sta zelo stalna igralca, pa sta dosegla v Moskvi približno po 10% manj nego sicer na mednarodnih velemojstrskih turnirjih. Gerstenfeldu pa se je godilo celo mnogo slabše.

Partij s turnirja razen obeh nedavno objavljenih še ni na razpolago. S turnirja za nemško prvenstvo v Oeynhausenu je še naslednja partija.

Holandska obramba

Bell: Glig	Črni: Kohler
1. d2—d4	e7—e6
2. c2—c4	Lf8—b4+
3. Lc1—d2	Dd8—e7
4. g2—g3(?)	

Morda je le e4 najenostavnejši odgovor. Črni bi imel potem težko stališče v borbi proti močnemu središču.

4.	f7—f5
5. Lf1—g2	Sg8—f6
6. Sg1—f3	
V poštev prihaja tudi 7. Lc3, Se4, 8. Db3!	
6.	Lb4 : d2+
7. Dd1 : d2	

Tu pač neumestno, ker izgublja preveč časa. Enostavneje in bolje je 7. Sbd2.

7.	o—o
S Se4 bi bil črni že dosegel jasno prednost.	
8. Sbl—c3	d7—d6
9. o—o?	
Odlučna napaka. Napad na pozicijo belega kralja se sedaj razvija tako hitro, da uspešna obramba ni več možna.	
9.	Sb8—d7
10. Dd2—d3	a7—a6
11. Sf3—d2	Ta8—b8
12. f2—f4	b7—b5!

Seveda začne črni takoj odprati linije. Beli pa ponujeno kmeta niti ne sme vzeti, ker bi sledilo 13. cb5!, ab5!, 14. Sb5!, La5 itd.

13. e2—e4	Lc8—b7
14. c4 : b5	a6 : b5
15. a2—a3	
Nova slabitev pozicije. Rešitve pa itak najbrž ni bilo več.	
15.	c7—c5!
Črni kmetje odločno posežejo v borbo.	
16. d4—d5	b5—b4
17. Sc3—b1	c5—c4!

Eleganten zaključek. Kmeta beli ne sme vzeti, ker bi na 18. Se4: sledilo fe4!, 19. Le4!, de5.

18. Dd3—d4	e6—e5
Kmetje so oživeli!	
19. Dd4—e3	e5 : f4

20. De3 : f4
Na 20. gf4: sledi seveda Sd5.
20. . . . . Sd7—e5
Na d3 je nepopravljiva slaba točka.
21. Lg2—f1 f5 : e4
22. Sd2 : c4
Na 22. Se4: dobi Se4!, 23. De4!, Tf1: in nato Sd3+.
22. . . . . Sf6 : d5
23. Df4—d2 Tf8 : f1
beli se vda.
Skakač e4 je izgubljen, pa še ni niti črna napada konec. Vasja Piric

R A D I O

Nedelja, 6. oktobra

Ljubljana: 8: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Dueti: klavir in harmonij (gđc. M. Gnjezda in g. Kaškari). — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Klavirske skladbe. — 9.45: Verski govor g. J. Jagodič. — 10: Prenos iz stolnice. — 11: Radijski orkester. — 12.30: Objave, napovedi. — 13.02: Koncert godbe 40. pp. Triglavskega. — 17: Kmet. ura: Gospodarska navodila in tržna poročila. — 17.30: Veseli trio, vmes poje g. F. Držaj, spremlja prof. M. Lipovšek. — 19: Napovedi, poročila, objave. — 19.25: Iz slovenskih krajev. — 20: Koncert s sodelovanjem g. A. A. Siadoljeva (tenor), g. S. Preka (lutnja), radijski orkester. — 21.30: Veseli napetvi (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Citraški dueti (gg. Vilko Skok in Ivan Kosi).

Beograd 20.40: Orkestralni koncert. — 22: Petje. — 22.30: Plošče. — 22.50: Ples. — Zagreb 17.30: Pester glasbeni spored. — 20: Sremske pesmi. — 21: Godba na pihala. — 22.10: Ples. — Sofija 19.25: Bolgarski ples. — 20: Sonate. — 20.30: Zborovsko petje. — 21: Lahka godba in ples. — Praga 19.25: Pester spored. — 20: Dvofrak: Slovanski ples. — 20.50: Zvočna igra. — Berlin 19.15: Veliki orkester in solisti. — 21.10: Lahka glasba. — 23.10: Nočni koncert. — Rim 20.50: Svepoljara. — 23.15: Plesna muzika.

Ponedeljek, 7. oktobra

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Veseli zvoki (plošče). — 12: Pisana šara (plošče). — 12.30: Poročila, objave, napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 18: Zdravstvena ura: Duševno zdravstvo (dr. A. Breclj). — 18.20: Iz daljnih krajev (plošče). — 18.40: Položaj Slovenije v Evropi in Jugoslaviji (dr. V. Bohinjec). — 19: Napovedi, poročila, objave. — 19.25: Nac. ura. — 19.40: Plošče. — 19.5: Gibraltar (g. V. Pirnat). — 20: Koncert delavskega glasbenega društva »Zarja«. — 21.15: Radijski orkester. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Domač kvartet.

Beograd 19.40: Komorni pevski zbor. — 20: Zvočna igra. — 22: Komorna glasba. 22.50: Ples. — Zagreb 17.45: Harmonika. — 20: Rezervirano za prenos. — 22.15: Lahka glasba. — Sofija 19: Znameniti goslači. — 20: Simfonični koncert. — 21.20: Lahka glasba. — 22.05: Ples. — Praga 19.25: Pester spored. — 21.15: Plošče. — 21.30: Opera glasba. — 22.10: Češki skladatelji. — Berlin 19.15: Pester spored. — 20.15: Godalni kvartet. — 21.10: Drobne melodije. — 23.10: Nočni koncert. — Rim 19.40: Koncert orkestra. — 20.30: Zvočna igra. — 21.50: Komorni koncert. — 22: Lahka glasba. — 23.15: Ples.

Živali med bombnimi napadi

V londonskem živalskem vrtu so opazovali, kako se vedejo razne živali med letalskimi napadi. Brbljave papige, golobii in tolskači utihnejo, ko se oglašajo svarilne sirene. Levi in tigri skušajo tle svarilne znake po vsej priliki preglasiti s svojim rjovenjem. Leopardi se prav nič ne zanimajo za letala, nasprotno pa zapornih balonov, ko se dvigajo in nizajo, ne izpuste iz oči. Ujede postanejo ob glasu sirene bojevit. Samo opice se za vse skupaj nič ne brigajo in skačejo ter plezajo dalje, kakor da se nič ne dogaja. Kar se tiče mestnih golobov, so ugotovili na Trafalgar Square, da reagirajo na bombe razpoke bolj zanesljivo nego človeško uho.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Peter in Olga sta sedela pri koncertu. Olga je Petru razburjeno zašepetala v uho:
»Glej, tam nekdo spi!«
Peter se je ujezil:
»Zavoljo tega me budiš!«

Križanka št. 35

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12				13	14			15		
16			17			18	19		20	
21		22				23		24		25
		26				27				28
	29				30			31		
32	33			34			35			36
37	38		39			40				41
		42		44		45				46
		47		48		49				50
		</								

Ali res še nimate nove srečke državne razredne loterije?

Dne 11. oktobra t. l. se prične 41. kolo Državne razredne loterije, tekem katerega bo zopet izžrebanih velikih in manjših dobitkov v skupni vrednosti dinarjev

65,000.000.—
3,200.000.—

Največji dobitek znaša dinarjev

Kdor se hoče udeležiti tega novega plesa boginje Sreče, naj se čimprej obrne do naše hiše sreče

Bančne poslovalnice **BEZJAK** Maribor, Gosposka ul. 25
Telefon šte. 20-97

kjer je na razpolago veliko število novih srečk.

Bezjakove srečke

so zadele v zadnjih letih med drugimi sledeče dobitke oz. premije:

Din 2,008.000.— srečka št. 68.326
Din 1,002.000.— srečka št. 59.971

dinarjev 301.000.—	srečka št. 56.910
dinarjev 301.000.—	srečka št. 83.526
dinarjev 200.000.—	srečka št. 34.210
dinarjev 100.000.—	srečka št. 86.831
dinarjev 100.000.—	srečka št. 86.834
dinarjev 100.000.—	srečka št. 7.336
dinarjev 100.000.—	srečka št. 77.664
dinarjev 100.000.—	srečka št. 77.696
dinarjev 100.000.—	srečka št. 4.638

in mnogo dobitkov po 80.000, 60.000, 50.000, 40.000, 35.000, 30.000 dinarjev itd.

Velika izbira
RADIOAPARATOV
šivalnih strojev, pisalnih strojev,
otroških vozičkov, koles itd.
Prodaja tudi na obroke!
"Tehnik" J. BANJAI
Ljubljana Miklošičeva cesta 20

V vseh strokovnih
trgovinah gospod.

Boljše brije in dalje
traja ...

Zahtevajte povsod britvico
ALCOSO

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

MOŠKI!
Pri spolni nesposobnosti, pri spolni slabosti poskusite hormonske pilule
»HORMO-SEKS«
Dobivajo se v vseh lekarnah. 30 pilul 84 din, 100 pilul 217 din, 300 pilul 560 din. Zahtevajte samo prave in originalne HORMO-SEKS pilule! Po pošti diskretno razpošilja
Lekarna Bahovec, Ljubljana.
Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij »VIS-VISITA« Zagreb, Langov trg 3.
Ogl. reg. S. br. 5646-38

**IZKUŠENE
RADIJSKE
TEHNIKE**
vzamemo v službo. Le prvovrstne moči naj stavijo ponudbo na »RADIO«, družba z o. z. v Ljubljani — Miklošičeva cesta 7.

Zahvaljujemo
se iskreno vsem, ki so nas ob nenadni izgubi ljubljene nam soproga, očka in sina, gospoda
Vojteha Štruklja
profesorja I. državne realne gimnazije in poročnika v rezervi, tolažili, se ga spominjali v molitvi, ga obspali s cvetjem, mu v življenju izkazovali ljubezen in ga končno spremili v veličastnem sprevodu iz drage mu hišice »Moj mir« do groba zatišja in pokoja. Zahvaljujemo se tudi vsem onim, ki so nam izkazali pismeno svoja sožalja in sočutja. Naj jim bo Bog plačnik za vsako blago misel!
Milena roj. Verbič s hčerko Tanjo, rodbini: Štrukelj, Verbič
Opomnja: Maša zadušnica bo v sredo ob 1/8. v farni cerkvi na Viču.

ZAHVALA
Vsem, ki ste z nami sočustvovali ob bridki izgubi našega ljubelega soproga in očeta, gospoda
Flerin Ivana
gostilničarja na Aerodromu
ter ga spremili na njegovi zadnji poti k večnemu počitku, naša prisrčna hvala.
Maša zadušnica za blagopokojnim se bo darovala v sredo, dne 9. t. m. ob 8. uri v cerkvi sv. Petra v Ljubljani.
LJUBLJANA, dne 6. oktobra 1940.
ŽALUJOČI OSTALI.

ZAHVALA
Vsem, ki ste našega ljubelega soproga in brata, gospoda
Cesar Ivana
žel. viš. kontrolorja v pokoju
spremili na njegovi zadnji poti in mu poklonili cvetja, naša najprisrčnejša zahvala.
Sveta maša zadušnica za blagopokojnim se bo darovala v torek 8. t. m. ob 7. uri zjutraj v cerkvi sv. Petra v Ljubljani.
LJUBLJANA, dne 6. oktobra 1940.
Žalujoči: soproga, brat in sestra.

†
Po kratki mučni bolezni nas je za vedno zapustil naš dobi oče, gospod
Ivan Gorup
višji nadzornik proge v p.
previden s tolažili svete vere, v svojem 72. letu starosti.
Na zadnji poti ga spremimo v ponedeljek 7. oktobra ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti na farno pokopališče.
JESENICE, dne 5. oktobra 1940.
Žalujoči sinovi
DRAGO, STANE, TONE, BERTJ

ZAHVALA
Vsem, ki ste ob bridki izgubi naše predobre in blage mame in tašče, gospe
Ane Storove
sočustvovali z nami, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti, naša iskrena zahvala.
Posebno pa se zahvaljujemo preč. g. kaplanu Pogačniku za duhovno tolažbo, g. dr. Misu, ki ji je lajšal trpljenje in č. Marijnim sestram od Čudodelne svetinje, ki so z neizrečeno požrtvovalnostjo in ljubeznijo strgle naši ljubi mami.
LJUBLJANA, dne 6. oktobra 1940.
ZALUJOČI OSTALI

ZAHVALA
Vsem, ki so ob smrti moje nadvse ljubljene pokojnice, gospe
Peselj Marije roj. Šinkar
vdove trgovca in posestnice
sočustvovali in mi izrekli pismeno ali ustno sožalje, izrekamo tem potom svojo najtoplejšo in najiskrenejšo zahvalo.
Posebno se zahvaljujemo gosp. primariju dr. L. Merčunu za nadvse skrbno večletno lajšanje bolesti, kakor tudi gosp. dr. Fr. Brandstetterju, prečastiti duhovščini, č. sestram v Leonišču za skrbno nego, pevskemu društvu za ganljivo petje in gasilski četi iz Most.
Končno izrekam najtoplejšo zahvalo vsem darovalcem vencev in cvetja, ter slednjic vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so predrago pokojnico v velikem številu spremili na njeni zadnji poti.
Sv. maša zadušnica bo darovana v ponedeljek 7. t. m. ob 7. uri v župni cerkvi sv. Družine.
Ljubljana—Moste, dne 6. oktobra 1940.
Globoko žalujoči FRANCISADAR in sorodniki

ZAHVALA
Vsem prijateljem in znancem, ki ste z nami sočustvovali, ko nam je umrl naš ljubi brat, gospod
Viktor M. Zalar
sekretar filozofske fakultete
vsem, ki ste ga v dolgi bolezni hodili obiskovat in tolažiti in ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti, naša iskrena zahvala.
Posebej se še zahvalimo vsem, ki so položili na njegovo krsto prelepe vence in šopke, predvsem še gospodu rektorju, profesorjem in uradnikom univerze, govornikom ob odprtem grobu, glasbenikom v cerkvi in APZ za ganljive poslovilne žalostinke.
V Ljubljani, dne 5. oktobra 1940.
Dr. LUDVIK ZALAR,
za vse sorodnike.

†
Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem žalostno vest, da je naš ljubljani soprog, stric, svaki in brat, velerodni gospod
vitez Ljudomir pl. Zadurowicz
polkovnik v pokoju
previden s svetotajstvi za umirajoče, v 84. letu starosti, dne 5. oktobra ob 1/21 uri ponoči po težki dolgi bolezni mirno v Gospodu zaspal.
Pogreb predragega pokojnika bo v nedeljo 6. oktobra ob 1/44. uri popoldne iz hiše žalosti na pokopališče v Verdu. Maša zadušnica se bo brala v cerkvi sv. Antona na Verdu dne 7. oktobra ob 8. uri zjutraj.
VERD, dne 5. oktobra 1940.
Žalujoči:
EMMA pl. ZADUROVICZ, roj. KOTNIK — soproga;
rodbine: **ZIETEN, KOSBECKA, MALIKIEWICZ, LENARČIČ, UFFENHEIMER, MAJDIČ, DR. LOVRENCIČ**

ZAHVALA
Smatram za svojo najsvetejšo dolžnost, da vsaj z nekaj besedami izrečem tem potom javno zahvalo, ki jo dolgujem gospe Pavli de Comelli za njeno čudovito sredstvo zoper izpadanje las. To mi je namreč pripomoglo, da sem zadobil spet lepe, goste lase, kot sem jih imel prej, v otroških letih. Izgubil pa sem jih takole: Oče je nekega dne opazil na moji glavi majhno golo mesto v premeru kakkega pol cm² in me vprašal, kaj mi je. Jaz na to malo goloto nisem polagal nikake važnosti, ker sem mislil: lasje mi bodo že porasli. Pa se je lisa večala in postala velika kot 50 dinarski kovanec. Poleg nje pa so se sčasoma pojavile še druge take lise v presledkih, večje in manjše. Tedaj sem začel stvar jemati resno in sem vprašal zdravnika. Toda njegova prizadevanja, ohraniti mi lase, so ostala brezuspešna. Končno sem se zglasil pri gospe Pavli de Comelli, ki me je na čudežen način ozdravila te bolezni in ji zato dolgujem najlepšo zahvalo. Tudi vsem drugim, ki jih muči ista bolezen, priporočam, da naj uporabijo to čudovito sredstvo zoper izpadanje las, namreč mazilo »AURORA«. Interesenti se lahko javijo pismeno ali ustno na naslov: Pavla de Comelli, Cesta 29. oktobra 19, v Ljubljani.
Hvaležni Iršič Ivan, dijak prava.